ICC Ontvouwd

OO 3502 B

Het ICC conventiecentrum is een intrigerend doch weerbarstig Gents stads-moment. Gelegen in het historisch Citadelpark wordt het omzwachteld door erfgoed, **véél en ontzettend divers erfgoed**.

Door het opheffen van nodeloze complexiteit willen we het ICC helder stellen. De besloten aanwezigheid van de brutalistische architectuur ontvouwen we subtiel, **naar het park en naar de stad**.

Het vernieuwde ICC creëert ongeziene kansen voor het gehele park ensemble: de Floraliënhal, het Museum voor Schone Kunsten, het S.M.A.K., de omliggende buurten, de Botanische Tuinen, 't Kuipke, ... **het ICC als een verbindende gangmaker.**

‘Create Tomorrow’s Heritage’, het recent gelanceerde merk van Visit Flanders (IMEX Frankfurt, mei 2019) kunnen we op verrassende wijze bewerkelijken in en rond het ICC. De kruisbestuiving tussen kennis, sport, cultuur, natuur en erfgoed geldt daarbij als een troef van wereldformaat. ‘History lies around every corner…’, en dat is in het Gentse Citadelpark méér dan een realiteit. Als toekomstig *Flanders Heritage Venue* zal het ICC zich kunnen verhouden tot de beschermde Floraliënhal, het immaterieel erfgoed van ’t Kuipke, het geklasseerde Citadelpark, de internationaal erkende kunstcollecties van het MSK en het S.M.A.K., en natuurlijk ook de wetenschappelijke botanische tuinen.

Nadenken over het ICC en zijn eerstelijnsgebruiker – de MICE toerist – vereist aldus een dubbele oefening: het optimaliseren van de congreswerking *an sich* alsook het (her)denken van een inclusief park partnerschap. We zijn voor dit gelaagd dossier niet over een nacht ijs gegaan. Naast de intense studie van het ICC zelf hebben we als ontwerpteam de voorbije maanden veelvuldig ruggespraak gepleegd met de belangrijkste buren van het ICC (Ugent, MSK, S.M.A.K.). Maatschappij-kritisch hebben we het ontwerpvoorstel ter discussie voorgelegd aan Prof. Em. André Loeckx (Stedenbouwkundige, KUL) en Prof. Dr. Bart Verschaffel (Architectuurtheoreticus, Ugent). En brandtechnisch werd het dossier preliminair afgetoetst met de brandweer.

Zo komt het dat ICC ONTVOUWD van bij aanvang een inclusief traject is. Geen te nemen of te laten ontwerp maar een genereuze ruimtelijke matrix waaruit gekozen kan worden, waaraan verdere inzichten kunnen toegevoegd worden en zaken herschikt. Voorliggend document is een uitgestoken hand naar allen die een sterk ICC genegen zijn en mee willen vorm geven. U zal opmerken dat we sommige initiële vraagstellingen geherformuleerd hebben. Dit hebben we bewust gedaan, net om de relevantie van het deel (ICC) en het geheel (Citadelpark) verder aan te scherpen. Om zo de kansen voor een intrigerend stadsproject te maximaliseren.

1. PARK PARTNERSCHAP

Het huidige Citadelpark is het resultaat van een meer dan bewogen politieke geschiedenis. In amper 200 jaar evolueerde het 'park' van Hollandse verdedigingscitadel over wereldtentoonstellingssite tot heterogeen stadscluster. Ondertussen leest het park als een palimpsest en presenteert het zich als een koppig stadsensemble dat trots zijn vele sporen en littekens draagt.

Net omwille van deze ruimtelijke heterogeniteit lijkt het ons belangrijk dat de site kan buigen op een sterk partnerschap tussen haar protagonisten. Tijdens onze verkennende rondgangen op locatie spraken we met verschillende betrokken partijen en noteerden we keer op keer dat de wil tot complementariteit en samenwerking ontegensprekelijk aanwezig is. Maar dat het *format* of de (ruimtelijke) structuur niet per se duidelijk waren.

We zijn ervan overtuigd dat het ICC een cruciale gangmaker moet worden in het (her)definiëren van een park partnerschap. Gezien het ICC zich verder wil warmlopen als *state-of-the-art MICE* venue lijkt het aanbevelenswaardig dat een partnerschap met onder andere 't Kuipke, het MSK, Ugent en het S.M.A.K. geëxpliciteerd wordt, ook ruimtelijk.

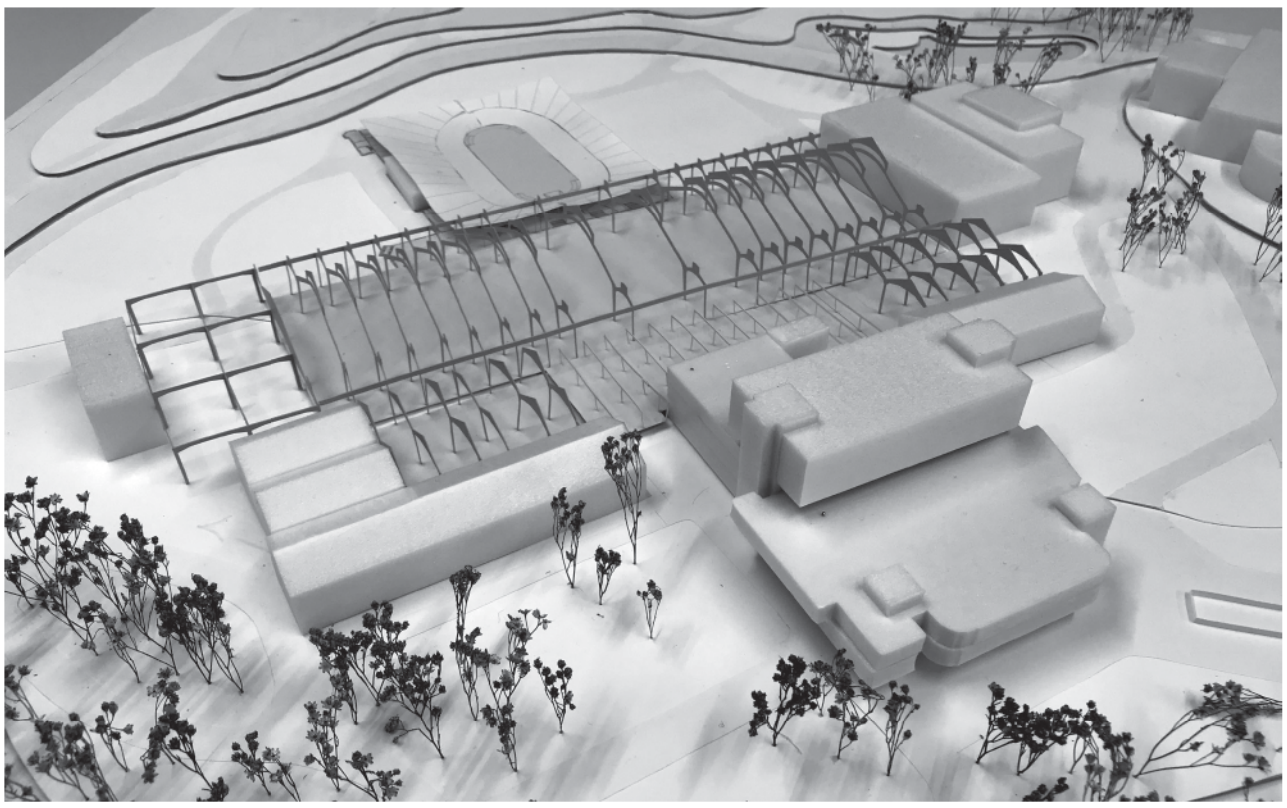

↥ werkmaquette gebouwencluster Citadelpark, as found situatie (februari 2019)

foto: Mathieu Hupperts

ICC

↦ Of hoe een besloten 'vreemde eend in de bijt' om te turnen tot de cruciale schakel voor de toekomst van het Citadelpark?

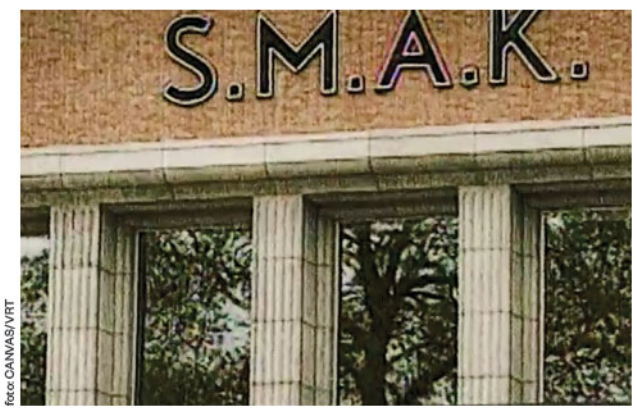

foto: CANVAS/VRT

S.M.A.K.

↦ Of hoe te vermijden dat een nieuw museumgebouw een ongeloofwaardige volumetrie in het park zou innemen (en zijn buren zou vertrappelen)?

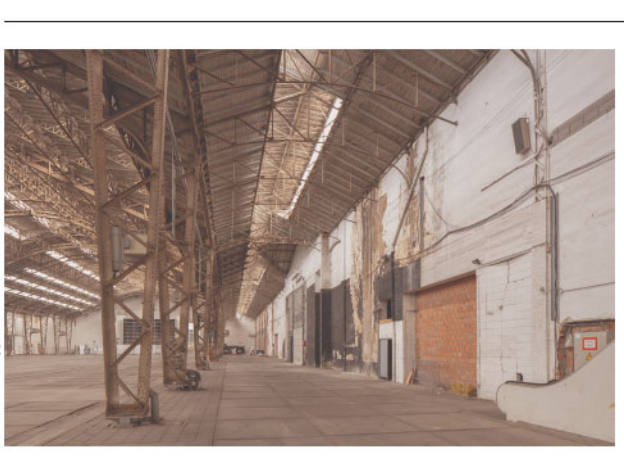

foto: Mathieu Hupperts

Floraliënhal

↦ Of hoe een uitgerangeerd feestpaleis respectvol heractiveren en werkelijk 'open te laten' voor toekomstig stadsleven?

foto: collectie archief S.M.A.K.

MSK

↦ Of hoe te leren van een respectvol gerestaureerd en juist geproportioneerd kunstenhuis?

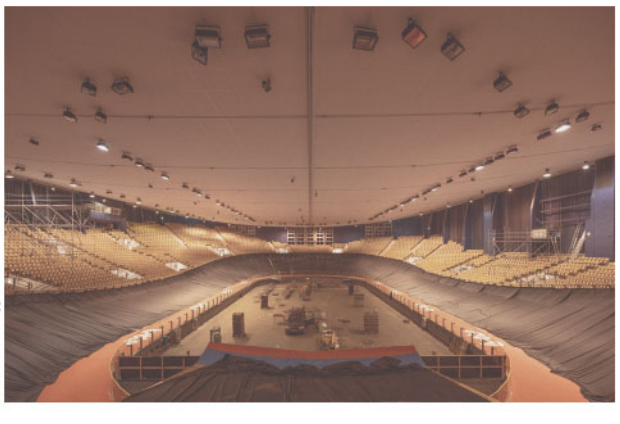

foto: Mathieu Hupperts

't Kuipke

↦ Of hoe een volkse sporttempel voorzichtig openbreken naar het park en de Floraliënhal?

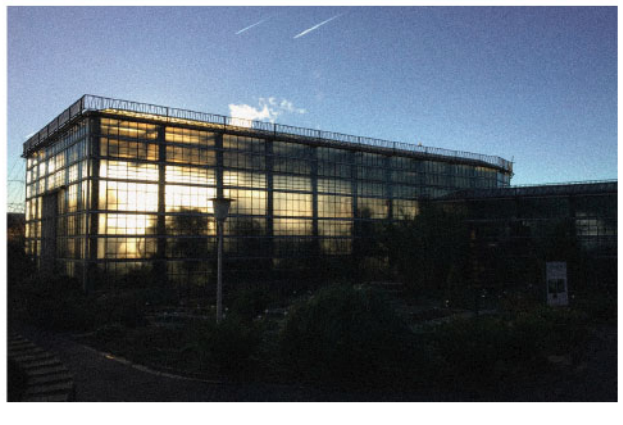

Botanische Tuinen Ugent

↦ Of hoe opnieuw park en botanische tuinen op een ruimtelijke en inhoudelijk wijze linken?

2. EEN SYMMETRISCHE WITRUIMTE

Als we kijken naar de oorspronkelijke opzet van het Floraliapaleis (1913) springt vooreerst het symmetrisch plan in het oog, als een Rorschachtest gevouwen rond zijn dwarsas. De verdubbeling van zowel de kopgebouwen (Azalea & Casino) alsook de kleine serres, creëert een interessante alzijdigheid waardoor voor- of achterkanten vermeden worden. Die alzijdigheid is heden niet meer aanwezig in het Citadelcluster. Evenwel kan deze kwaliteit door enkele eenvoudige beslissingen opnieuw tot leven gewekt worden.

Om de complementariteit van ICC/Kuipke/MSK/S.M.A.K. de noodzakelijke ruimte te geven is het belangrijk de centrale Floraliënhal te vrijwaren als stedelijke witruimte – als permanente onderhandelingsruimte. Een geforceerde invulling (al of niet groen) lijkt ons een mindere optie. Het activeren van erfgoed – het maximaliseren ervan – ligt hem soms in het net durven 'open laten'. De idee van witruimte sluit punctueel gebruik niet uit, wel integendeel.

Om de dagelijkse inzetbaarheid van de Floraliënhal te garanderen pleiten we voor een infrastructurele optimalisatie in de middenzone. Een basisstructuur – de Connector genaamd – die voorziet in twee passerelles tussen Kuipke en ICC. Deze verbindingen doen evenzeer dienst als technische structuur voor evenementen. De Connector (zie pg. 6) geeft een belangrijk focaal punt aan de Floraliënhal, zonder het karakter ervan teniet te doen. Aangevuld met een correcte restauratie van de dakstructuur en de gevelelementen lijkt ons dit de beste garantie voor een authentieke erfgoedbeleving.

De ambitie om een stedelijke witruimte te installeren gaat ons inziens hand in hand met een afdoend management voor de Floraliënhal, zodat punctuele evenementen duidelijk op elkaar afgestemd worden.

foto: Mathieu Huppertz

↥ Floraliënhal, een te vrijwaren stedelijke witruimte (2019)

↥ Floraliënhal, Gewestplan (2019)

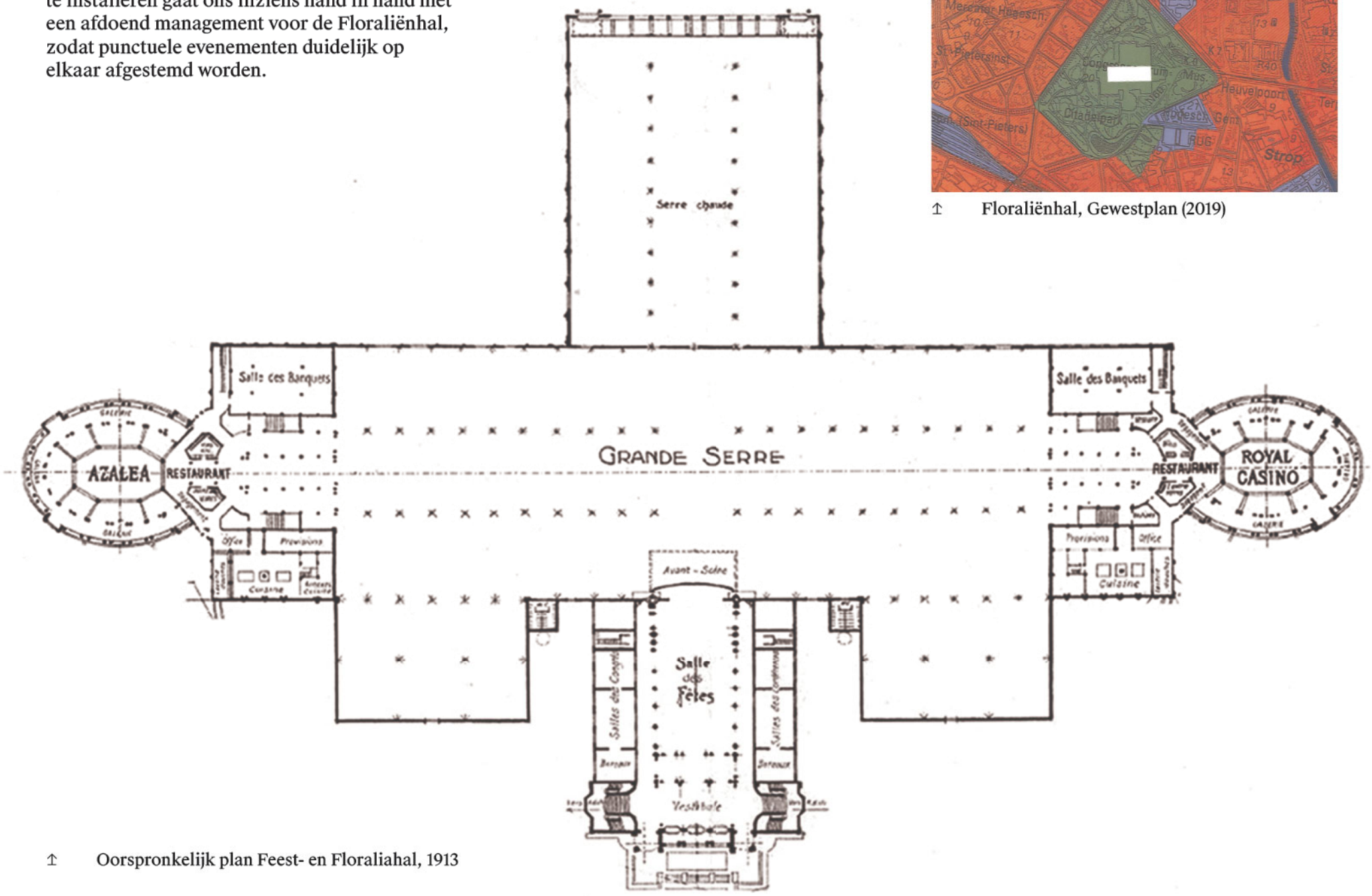

↥ Oorspronkelijk plan Feest- en Floraliahal, 1913

3. FOOTPRINT OPTIMUM

Het masterplan voor het Citadelpark (2012) gaat terecht uit van het minimaliseren van de footprint van het gebouwencluster. In de feiten vraagt dit evenwel een genuanceerde afweging. Welke structuren behouden we en welke niet? Eerder dan te spreken van een 'footprint minimum' opteren we voor een 'footprint optimum'.

Dit behelst drie concrete voorstellen die zowel voor ICC, het gebouwencluster als het park voordelig kunnen zijn. Het gaat in concreto over: het efficiënter maken van het ICC zelf, het voorzien van een gemaximaliseerd ondergronds volume en het behouden van de oorspronkelijke serres.

EEN EFFICIËNT ICC

Het 3 stoelen principe (Auditorium, Break-out, Catering) vraagt een uitermate logische schakeling van de verschillende congresfuncties. In die optiek hebben we de bewuste oefening gemaakt om de Casino Zaal en de Banket Zaal onder te brengen in het huidig ICC volume. Door beide zalen te voorzien op de locatie waar zich nu de break-out rooms en de PDG bevinden kunnen we goed bereikbare én gecentraliseerde ruimtes realiseren van hoge kwaliteit. Deze zalen kunnen daarenboven de MICE toerist genereuze zichten/toegangen naar Florialiënhal en Citadelpark verschaffen.

Temidden van de Connector in de Floraliënhal wordt een nieuw venue voorzien,

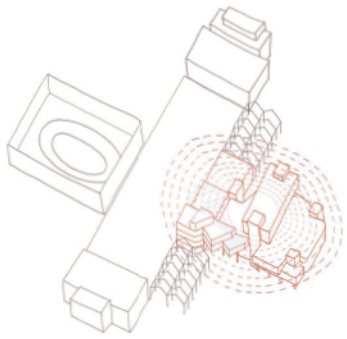

het F-FORUM. Deze venue geldt ter vervanging van de huidige PDG en laat de MICE toerist toe om de Floraliënhal daadwerkelijk te beleven tijdens een congres. De nodige breakout rooms worden voorzien in een compacte extensie boven de tweede ingang, zodat ook deze ruimtes zichten op park of Floraliënhal kunnen aanbieden.

Dit alles samen betekent dat we de Casinokop – als uitbreidingsruimte voor het ICC – niet nodig hebben. Dit kan ons inziens véél logistieke en ruimtelijke complexiteit vermijden. De beleving van de Floraliënhal gebeurt daarenboven idealiter vanuit de centraliteit van het ICC zelf. Aanvullend willen we argumenteren dat de Casinokop een zo publiek mogelijke functie moet verkrijgen, zeker omdat deze locatie mee het concept van de Loper moet helpen activeren.

Als addendum aan dit dossier stellen we een alternatieve invulling voor de Casinokop voor. Dit open voorstel is gebaseerd op verschillende gesprekken die we tijdens ons onderzoek gevoerd hebben.

LOGISTIEKE ONDERGROND / DEPOT

Aangezien de footprint van de gebouwen minimaal moet blijven willen we een maximale inname van de ondergrond van de Floraliënhal bepleiten. Om economische redenen houden we daarbij rekening met enkele belangrijke beperkingen zoals het niet onder de watertafel bouwen (-6.70 m) en voldoende afstand houden van de kolomfundamenten van de portieken. Dit resulteert in een netto gemaximaliseerd volume van 160 x 33 x 6 m, of nog 31.680 m³.

Het ondergrondse volume voorziet in de nodige opslag en afwikkeling voor ICC, Floraliënhal, Kuipke, Groendienst, alsook afval stockage. Aangezien de Rode Poort haar functie als S.M.A.K. depot op termijn zal verliezen kan er mogelijks binnen het ondergrondse volume een klimaatstabiele depotfunctie worden voorzien. In de studie is er tevens voldoende ruimte beschikbaar voor het desgevallend verplaatsen van de catering/grootkeuken. Twee strategisch geplaatste schaarliften (3x6m) verzorgen een vlotte verticale verbinding.

De toegang tot de logistieke ondergrond gebeurt via een in het landschap ingewerkt hellend vlak, gelegen ten oosten van het ICC. De logistieke toegang takt halverwege af naar de parking onder het ICC. In de bestaande parking wordt desgevallend de circulatierichting aangepast. Voldoende vluchtwegen worden voorzien in geval van brand.

We zijn als ontwerpteam de mening toegedaan om de nodige – gemaximaliseerde – ondergrondse werken zo snel mogelijk uit te voeren, omdat deze veel (opslag)comfort kunnen creëren voor het verder vervolg van de gefaseerde werken. We hebben met deze prioriteit rekening gehouden in de raming en de timing.

Door de opdrachtgever werd er tevens gevraagd naar een tijdelijke logistieke oplossing met toegang tot de Floraliënhal (bij blijvend functioneren van de Rode Poort). Deze kan quasi gelijk zijn aan de huidige logistieke afwikkeling van het ICC, waarbij een deel van de PDG zaal ingenomen wordt.

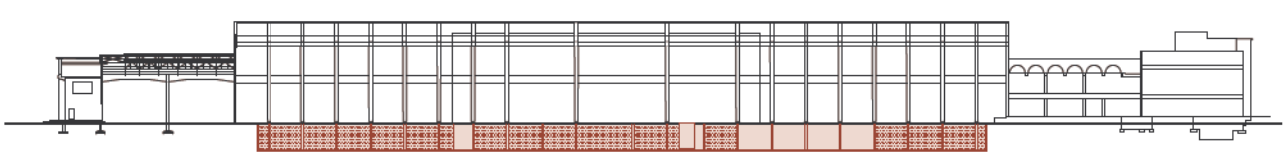

↥ Volwaardige ondergrondse verdieping onder de Floraliënhal

HERACTIVEREN SERRES

Het ICC wenst zich als Urban Green House te profileren en mikt daarbij op het vergroenen van de Floraliënhal. De huidige dakstructuur van de Floraliënhal biedt evenwel te weinig daglicht om botanisch realistisch te zijn. Daarenboven menen we dat het grootschalig onderhoud van een dergelijke groenmassa onverdedigbare kosten en lasten met zich meebrengt. De schaal van de twee kleinere serres (de huidige Azalea serre en de Rode Poort) biedt daarentegen wel een mogelijk alternatief. De twee oorspronkelijke volumes kunnen opnieuw ingezet worden als productieve stedelijke serres, vergelijkbaar met de serres van de Botanische Tuinen (Ugent). De volumes creëren de facto geen extra footprint omdat ze een overdekt onderdeel van het park vormen.

Voor de Azaleaserre stellen we voor deze te programmeren als 'Café Citadel', een Horeca faciliteit voor park én buurt (cfr. Palmenhaus, Wenen). De 'Rode Poort' zien we functioneren als actieve Orangerie. Voor

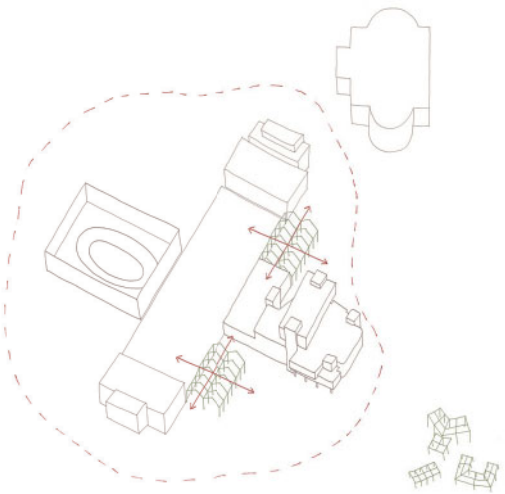

het ICC betekenen de serres een belangrijke groene kritische massa. De serres omarmen als het ware het ICC, terwijl ze naadloos aansluiten op de belangrijkste congresdelen van het ICC. De serres genereren tevens lichte façades en groene volumes zijde Floraliënhal, waardoor het ICC aan de Circuit Walk en in de Floraliënhal een groene omkadering verkrijgt.

↥ Palmenhaus, Wenen

De staat van de serre constructies is heden niet ideaal, aangezien er door de jaren heen best wat structurele toevoegingen gebeurd zijn. Er dient samen met Onroerend Erfgoed geëvalueerd te worden hoe we dit het best aanpakken.

De dubbeloptie Horeca/Orangerie werd aftastend besproken met Dr. Chantal Dugardin (verantwoordelijke van de Hortulana Plantentuin Ugent, gesprek dd. 2 mei 2019), die de suggestie alvast positief onthaalde. De serres zouden een belangrijke verrijking voor de Botanische Tuinen en het toekomstig Wetenschapsmuseum kunnen vormen. Ugent sloot daarbij een mogelijke inhoudelijke samenwerking voor de Orangerie niet uit. Samen met de Victoriakas, Tropische kas en Subtropische kas van de Botanische Tuinen kunnen de twee Citadel kassen een intrigerend groen stadsensemble vormen.

4. ICC MATRIX

Het technisch en ruimtelijk helder stellen van het ICC wordt ondersteund door de hiernavolgende suggesties tot optimalisatie. De voorstellen vormen een matrix waaruit gekozen kan worden, of waarbij sommige voorstellen weggelaten en/of aangevuld kunnen worden. Het geheel moet de openheid van het ICC naar het park en de Floraliënhal helpen intensifiëren.

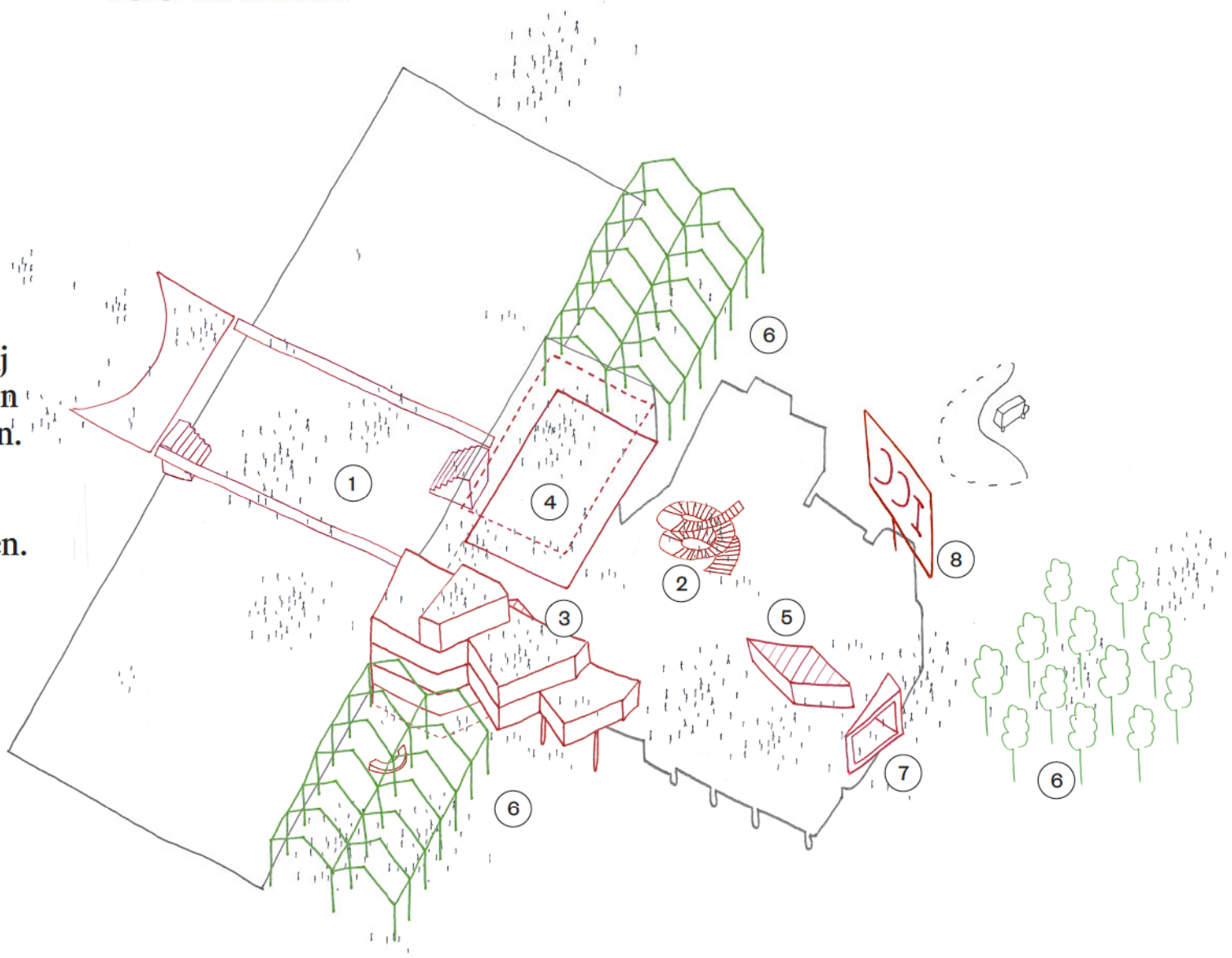

1. Floraliënhal Connector
2. Le Grand Escalier
3. Break-outs
4. Banketzaal/Casinozaal
5. ICC Lobby
6. ICC Pleinen
7. Park Auditorium
8. Billboard

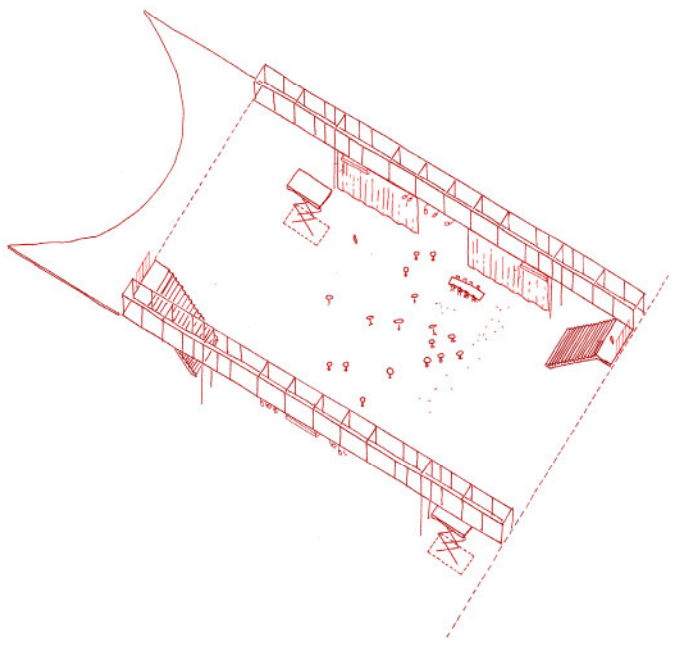

1. CONNECTOR

Deze centrale infrastructuur in de Floraliënhal verbindt het niveau +1 van het ICC (Banketzaal/ Minneplein) met de tribune van 't Kuipke. Ter hoogte van 't Kuipke stellen we voor een deel van de tribune om te vormen tot bezoekers-platform. Via genereuze trappen kan er vanuit beide gebouwen neergedaald worden in de Floraliënhal. Deze zacht verlopende trappen kunnen tevens functioneren als publiek meeting point. De bruggen en trappen zijn symmetrisch geplaatst ten aanzien van de portieken van de Floraliënhal, dit om zo weinig mogelijk aanwezigheid te claimen. Onderaan de bruggen worden theatertechnische aansluitingspunten voorzien (licht, data, afscheidbare gordijnen, akoestische buffers, ...). Bij ingebruikname van de centrale ruimte (het F-FORUM) voor een event kunnen andere gebruikers via de zijbeuken ongehinderd circuleren in de Floraliënhal.

2. LE GRAND ESCALIER

Het huidig trappen atrium is een mooie monumentale ruimte met veel potentie. De disfunctionele roltrappen worden vervangen door een grote statische trap die op een vloeiende en aangename manier bezoekers laat circuleren tussen de verdiepingen. Het park zal in de toekomst reiken tot aan de glazen wand van het trappen atrium, waardoor de groene aanwezigheid tastbaar wordt.Het atrium wordt voorzien van klimgroen, zodat de verticale dimensie geaccentueerd wordt. Veel meer dan nu zal het atrium een centraal oriëntatiepunt worden binnen het ICC.

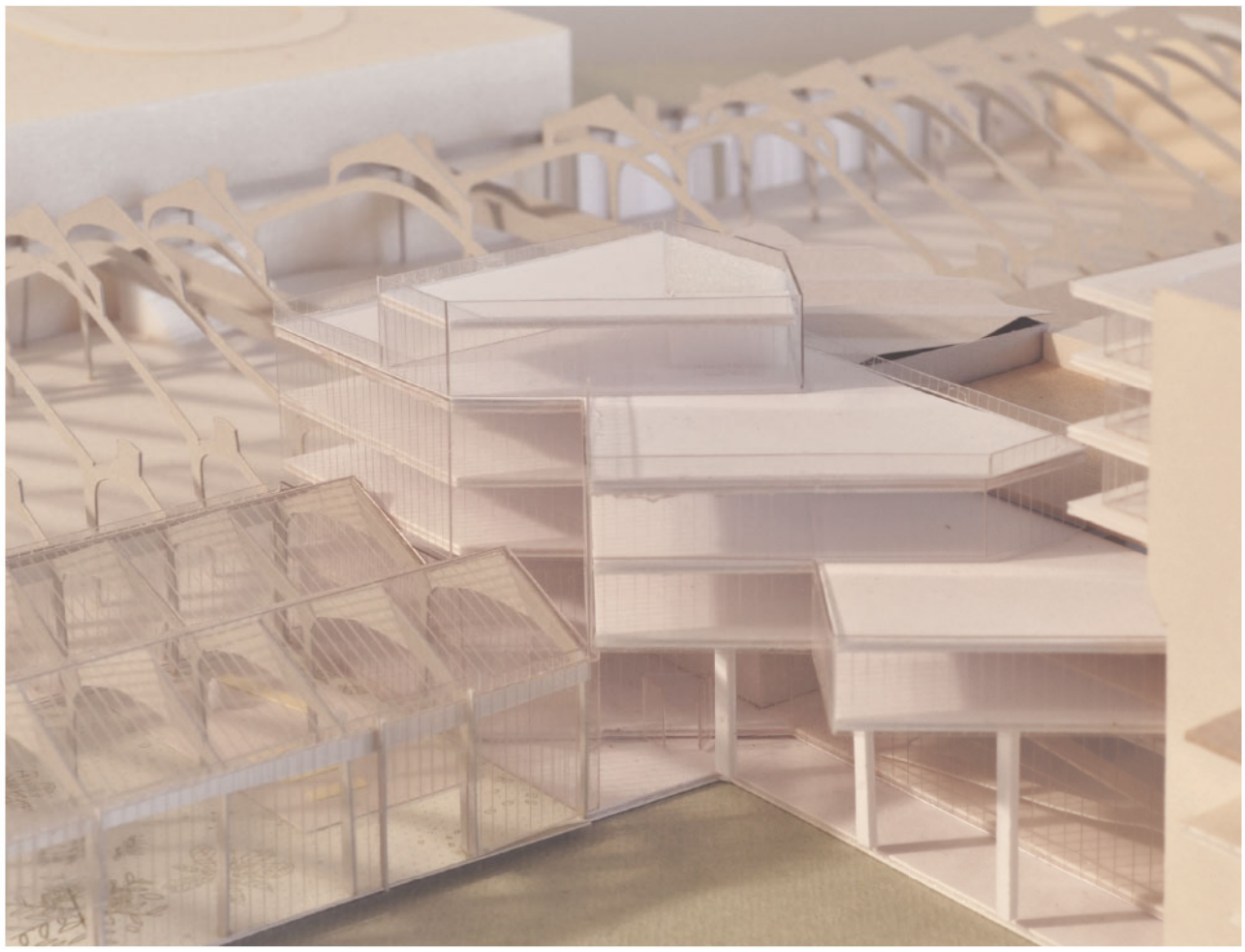

3. BREAK-OUTS

Alle nieuwe break-outs worden verzameld in een zigzag volume op pilotis (minimale footprint). Dit volume markeert tevens de tweede entree richting Floraliënhal. Het ontleent zijn verspringende geveltaal aan de wens om zichten naar park en/of Floraliënhal te maximaliseren. De nieuwe gevels sluiten aan op de horizontale proporties van het bestaande ICC gebouw.

De break-outs worden tevens voorzien van genereuze buitenterrassen. Helemaal bovenaan bevindt zich een exclusieve break-out met een adembenemend Gents panorama. Met het ICC en de stad dient bekeken te worden of het allerhoogste terras publiek ontsloten kan worden. Dit zou de bezoeker van het Citadelpark de kans bieden om het Floraliën erfgoed ook van bovenaf te bewonderen, alsook de hal te begrijpen in relatie tot park en stad.

De break-outs zijn voorzien van openschuivende geveldelen zodat de relatie met het park geïntensifieerd kan worden. Binnenin beschikken de break-outs over ensembles van solitaire planten die gunstig inwerken op de congresomgeving. Waar gewenst kunnen moduleerbare scheidingswanden kleinere break-outs mogelijk maken.

4. BANKETZAAL / CASINOZAAL

Beide zalen openen zich naar het park, de serres en de Floraliënhal. De gevels van de zalen kunnen gedeeltelijke geopend worden naar de respectievelijke omgevingen. Voor beide zalen wordt vlotte toegang tot sanitair, een satellietkeuken en stockagemogelijkheid voorzien.

5. ICC LOBBY

Arriveren in het ICC verdient duidelijkheid en overzicht. Voor de hoofdentree en de entree aan de Floraliënhal voorzien we ruitvormige onthaalvolumes die de bezoekersstromen natuurlijk begeleiden. De volumes bevatten onthaal, sanitair, vestiaire en zitgelegenheid voor het wachten.

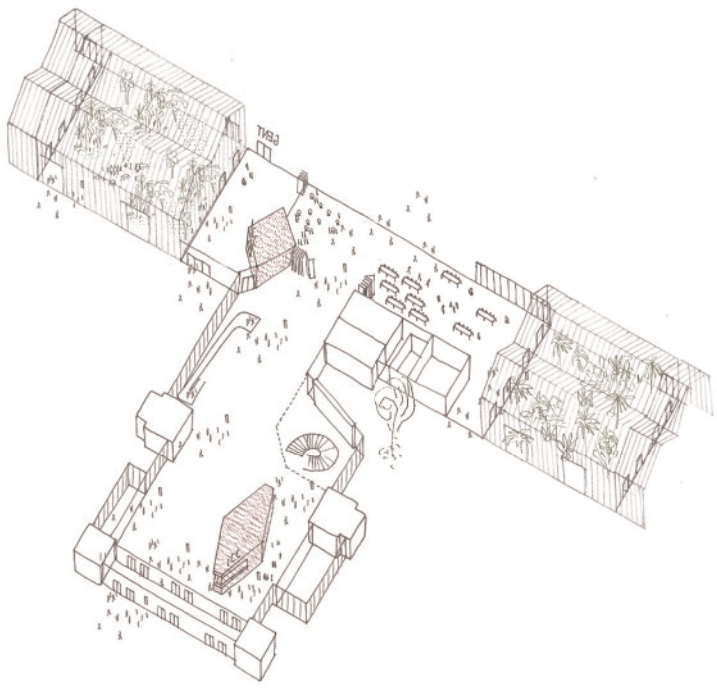

7. PARK AUDITORIUM

Tijdens een bezoek aan het IUPAC2019 Congres daagde het ons dat het auditorium nog enkele upgrades behoeft. Zo is er het ontbreken van lichtstroken op de trappen. Maar als we iets verder doordenken moeten we vaststellen dat het auditorium een grote blinde vlek is in het ruimtelijk gevoel van het ICC. Vandaar het voorstel om de achterwand van het toneel te openen naar het park. Grote congressen-met-parkzicht behoren dan plots tot de mogelijkheid. Aan de buitenzijde wordt het betonnen volume van het auditorium gracieus gecompleteerd door een rechthoekig 'oog' dat naar de parkvijver lonkt.

6. ICC PLEINEN

Op drie locaties kan het ICC zich aan het park en de Circuit Walk koppelen: de hoofd entree, de voormalige logistieke toegang en de toegang naar de Floraliënhal. De voormalige logistieke toegang wordt vergroend met hoogstammen, zodat de Circuit Walk ook aan deze zijde van het ICC baadt in het groen. Het voorplein wordt voorzien van een compact bomen ensemble, bestaande uit solitaire hoogstammen bestaande uit solitaire witgekalkte hoogstammen. Tot slot is er de toegang tot de Floraliënhal en de koppeling met het buitenterras van de Azalea serre ('Café Citadel'). Hiervoor volgen we eenvoudigweg de afwerking van de Circuit Walk.

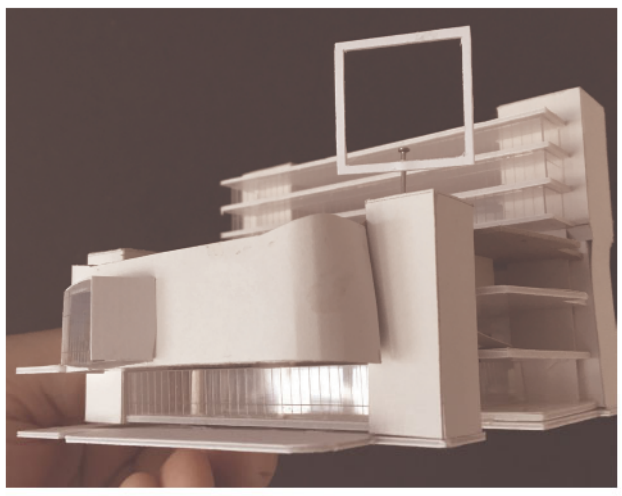

8. BILLBOARD

Bovenop Toren T3 – de ICC hoek die zich het dichtst bij de straat bevindt - stellen we een markant billboard voor met transparante LED technologie.

5. EEN GROEN ICC (DUURZAME TECHNIEKEN)

Een duurzaam gebouw is véél meer dan een energiezuinig gebouw. Het biedt tevens aandacht aan aspecten zoals onderhoud en gebruik, gezondheid, comfort, circulaire bouwmaterialen, sociale cohesie, veiligheid, return on investment, flexibiliteit… De volgende principes wensen we te honoreren:

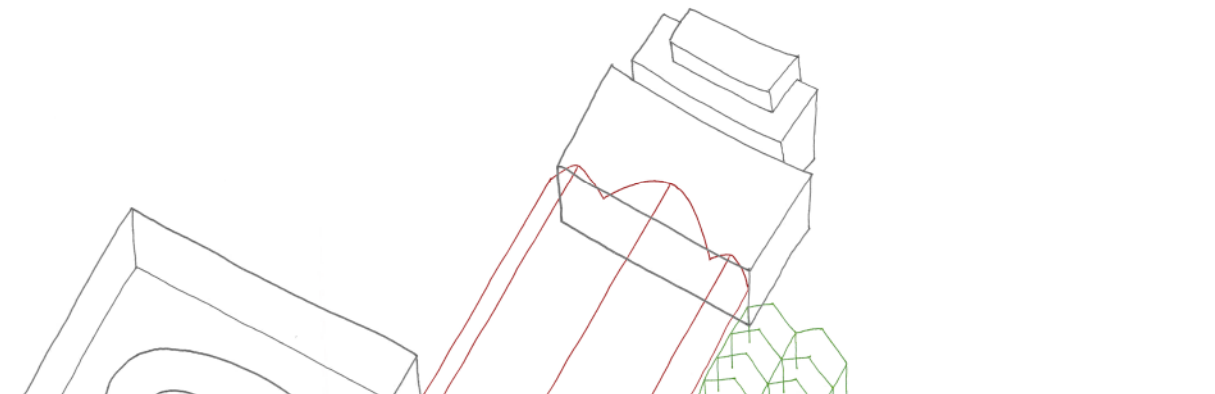

1. BEO-veld
2. Regenwater recuperatie
3. Dubbelglas Z-W gevel
4. Break-outs als energetische buffer
5. Verse lucht via F. hal/via park
6. F-FORUM met plaatselijke warmtestralers

ENERGIE

Voor Energie gaan we uit van de Quadras Energetica. Dit behelst concreet:

1. Energievraag minimaliseren

- De Floraliënhal verwarmen noch koelen. Dit heeft een enorme impact op de investerings- en uitbatingskost.
- Een centrale zone in de Floraliënhal (F-FORUM) zal verwarmd worden met straalpanelen op het moment van behoefte.
- Door de aanbouw van twee serres en een uitbreiding voor break-out rooms wordt een tussenklimaat gerealiseerd aan de bestaande buitenschil.
- De serres worden niet verwarmd, slechts in de Horeca serre wordt een gelimiteerde zone verwarmd.
- Raampartijen met enkel glas zullen vervangen worden door performante dubbele beglazing met een maximale U-waarde van 1 W/m²K.
- De isolatie op het dak van het atrium en het auditorium is onvoldoende en in slechte staat. De daken zullen vernieuwd worden en er zal gestreefd worden naar een maximale isolatiewaarde van 0,18 W/m²K.
- Er wordt ingezet op systemen met lage-temperatuur verwarming en/of hoge temperatuurkoeling om maximaal gebruik te kunnen maken van restwarmte en hernieuwbare energie (bv. klimaatplafonds in de congresruimtes).
- De verse lucht voor de luchtgroepen zal kunnen genomen worden in de Floraliënhal. Hierdoor zal deze licht voorgeconditioneerd worden, voornamelijk in de winter. In de hal zal het immers altijd iets warmer zijn dan buiten de hal. In geval van evenementen in de hal zal de lucht rechtstreeks buiten genomen worden.

Naast bovenstaande specifieke ingrepen voor dit project wordt ook nog een aantal meer gekende ingrepen gedaan:

- ↦ LED-verlichting
- ↦ Intelligente sturing van verlichting
- ↦ Luchtgroepen met warmterecuperatie
- ↦ Voorgeconditioneerde (verse) luchtname
- ↦ Uitschakelen van roltrappen als grote energieverslinders

2. Hergebruik van restwarmte

Het in-house-datacenter in het ICC heeft een permanent warmteoverschot. Door in de huidige renovatie de warmteafgifte systemen in het gebouw af te stemmen op deze lage temperatuur warmtebron kan een optimale recuperatie van de restwarmte bekomen worden. Een warmtepomp kan zorgen voor een hergebruik van de permanente restwarmte uit het datacenter en inkoppeling van deze warmte in het HVAC-systeem van het gebouw.

Andere pistes die in ontwerp/toekomst nog verder moeten uitgezocht worden zijn:

- ↦ Het voorzien van een lokaal warmtenet met gasgestookte WKK in ICC
- ↦ Elektriciteitslevering aan ICC, eventueel bijkomend via directe lijn aan MSK.
- ↦ Warmterecuperatie uit bestaande koel-installaties ICC
- ↦ Plaatsen van PCM's (Phase-change-materials) voor stockeren van (rest)warmte uit datacenter, congreszalen, Kuipke, …

3. Gebruik van hernieuwbare energiebronnen

Bij mogelijke vernieuwing van de daken van het ICC kunnen we zonnepanelen integreren.De energie van de zonnepanelen zal deels gebruikt worden voor het aandrijven van de warmtepomp. Ook op het zuidelijk gericht dak van de break-out ruimte met sheddaken kunnen er panelen geïntegreerd worden. Ter informatie, 180kWp PV panelen vergt een investering van €250.000, met een terugverdientijd van 14 jaar.

Gezien we met een warmte- en een koelvraag zitten en we met systemen op lage temperatuur willen werken is het voorzien van een BEO-veld een logische keuze en wordt voorzien onder de Floraliënhal. Dit veld zal ondermeer voeding geven naar de batterijen op lage temperatuur die in de luchtgroepen geïntegreerd worden en warmte en koelte elementen. Ter informatie, een 250kW BEO-veld betekent een investering van €420.000 met een terugverdientijd van 16 jaar.

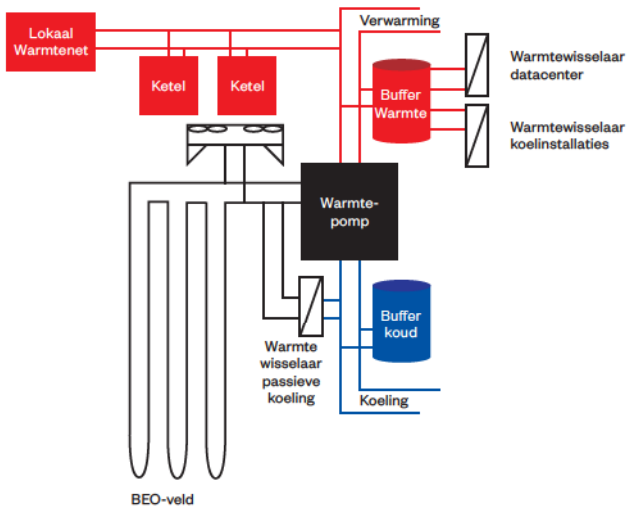

4. Efficiënt gebruik van fossiele bronnen

Er worden afzonderlijke energiemeters voor 'grote' energieverbruikers voorzien: ruimteverwarming, koeling, ventilatoren, verlichting, keuken, … zodat ongewone energieverbruiken snel kunnen worden opgemerkt.

WATER

In het kader van duurzaam waterbeheer in de diverse gebouwen worden volgende basisprincipes nauw opgevolgd:

- ↦ Maximaliseren rechtstreekse infiltratie in de bodem
- ↦ Minimaliseren aandeel leidingwater
- ↦ Maximaliseren alternatieven voor leidingwater
- ↦ Minimaliseren lozing op riolering

Het hemelwater op het ICC zal opgevangen en gerecupereerd worden. Als nuttige toepassingen denken we hierbij in eerste instantie aan spoelwater voor de toiletten en kuiswater. De regenwatertank kan eventueel ook gebruikt worden als buffer voor bewatering in het Citadelpark voor de groendienst van Stad Gent. Ter informatie, een waterrecuperatie van 300 m³ betekent een jaarlijkse uitgespaarde kost van €6.000.

foto: Mathieu Hupperts

↥ Niet-recuperatie van regenwater (2019)

GEZONDHEID, BINNENCOMFORT EN WELBEHAGEN

Comfort is een breed begrip met meerdere dimensies. Zo onderscheiden we visueel comfort, akoestisch comfort, thermisch comfort en luchtkwaliteit.

Er wordt veel aandacht besteed aan een goede daglichttoetreding. Hierdoor worden de binnenruimtes aangenamer en vermindert de nood aan kunstmatig licht. Bij de uitwerking van de gebouwen wordt een optimum gezocht voor de buitenschil waarbij rekening gehouden wordt met zowel het thermisch comfort en het visueel comfort voor de meest belangrijkste ruimtes.

Een goed thermisch comfort wordt gegarandeerd door enerzijds passieve maatregelen (zonnewering, …) en anderzijds de technische installaties. In de zalen wordt de conditionering vooral via de lucht voorzien.

foto: Mathieu Hupperts

↥ Kwaliteitsvolle daglichttoetreding en parkzicht (2019)

GRONDSTOFFEN EN AFVAL

Grondstoffen zijn eindig en het gebruik ervan moeten we tot een minimum beperken. Vandaar ook de keuze van het ontwerpteam om de Floraliënhal niet integraal te conditioneren. Immers, bij conditionering moet de volledige buitenschil aangepakt worden naar isolatie en luchtdichtheid.

Voor een duurzaam beheer van de grondstoffencyclus is een duidelijke strategie nodig:

- ↦ Gebruik van gezonde en duurzame materialen
- ↦ Doorgedreven sortering van sloop- en bouwafval op de werf
- ↦ Beperken van het transport van bouw- en sloopmaterialen

Materiaalkeuzes worden bepaald door tal van criteria als duurzaamheid, technische prestaties, kostprijs, bestendigheid, onderhoudsvriendelijkheid en milieu-impact.

Bij de keuze van de materialen houdt het ontwerpteam zoveel mogelijk rekening met de milieu-impact van de voorgestelde materialen. Hiertoe wordt een beroep gedaan op de NIBE classificatie. We streven ernaar dat minstens 50% van het materiaalvolume minstens onder NIBE-klasse 1-3c valt. Een bijkomend aandachtspunt is 'responsible sourcing'.

Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van gerecycleerde en secundaire aggregaten en materialen waardoor de consumptie van grondstoffen wordt beperkt.

Een bewuste keuze voor duurzame materialen impliceert eveneens de gunstige invloed op de gezondheid van personen die in contact zullen komen met de materialen (beperkte emissies van schadelijke stoffen). Dit is een belangrijk criterium bij de keuze van afwerkingsmaterialen binnenin het gebouw. Interne afwerkingsmaterialen (verven, vernissen, houtproducten, vloerafwerkingen, plafondpanelen) worden gescreend op lage emissies van vluchtige organische stoffen (VOC's).

AKOESTIEK

Een belangrijk element – gelinkt aan de volumetrische opbouw van het huidig ICC – is het al of niet akoestisch opsplitsen van het atrium (Van Artevelde zaal, Minneplein, Foyer). Een opsplitsing kan volgens de opdrachtgever nuttig zijn gezien de mogelijke gelijktijdigheid van events. We zouden ons effectief kunnen voorstellen dat voor het foyer op niv. +2 de ruimte afgesloten kan worden van de rest van het atrium (via verschuifbare akoestische panelen). Ook voor de andere vloeren behoort dit tot de mogelijkheden, evenwel dient dit ruimtelijk bestudeerd te worden, zodat dit met respect voor de bestaande kwaliteiten van het ICC kan gebeuren. We voorzien hoe dan ook extra absorberend akoestisch materiaal in alle plafonds van de Van Artevelde Forum, het Minneplein en de Foyer. Verder maken we ons sterk dat we met ons ontwerpvoorstel veel meer uitwijkmogelijkheden bieden aan het ICC, om gelijktijdigheid van events na te streven. Er zijn het F-FORUM in de Floraliënhal en de serres die punctueel kunnen gebruikt worden. Hoe dan ook kan akoestiek niet in absoluten gevat worden en dient dit het onderwerp te zijn van verregaande gesprekken.

KLIMAATNEUTRALITEIT 2050

Een dergelijk doel is niet onmogelijk, echter dient er afgewogen te worden tegen welke realistische kostprijs dit kan gebeuren en met welke maatschappelijke lasten als gevolg.

Dit projectvoorstel zet in op heldere looplijnen, genereuze zichten en lichten en voldoende oppervlakte. Omdat het ICC niet jaarlijks verbouwt, is het belangrijk om enkele flexibel inzetbare ruimtes 'op groei' te voorzien. In totaal bieden we 1200 m² extra bruikbare event ruimte aan en nog eens 770 m² extra break-out ruimte. Oppervlakte details zijn terug te vinden in bijhorende oppervlaktetabel.

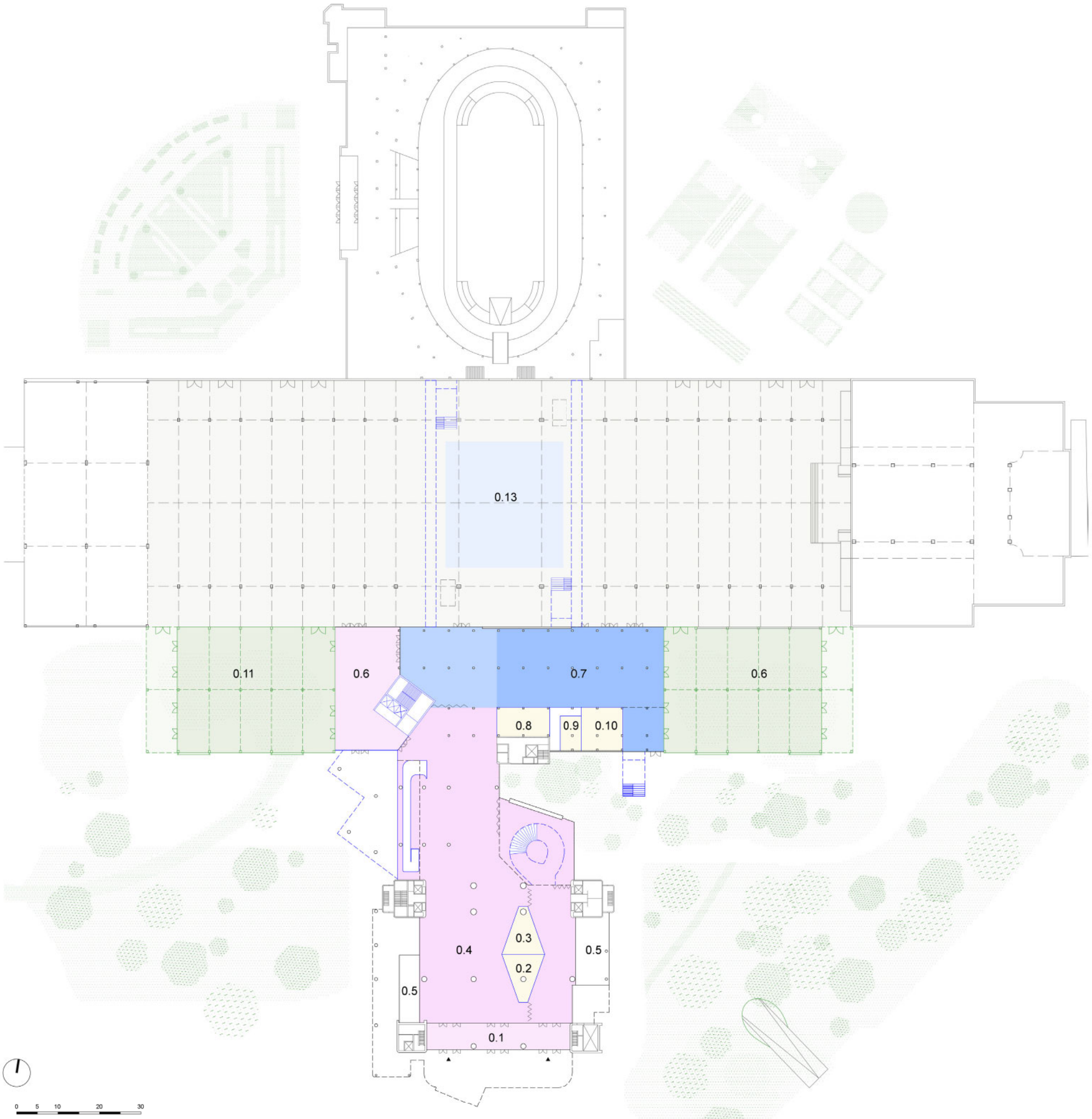

↥ Niveau 0 zet in op heldere looplijnen, oriënterende doorzichten en veelvuldig contact met het park. Toren T1 wordt omgevormd als toegang tot de parking. Toren T1 wordt omgevormd als toegang tot de parking. In T1 wordt een extra lift voorzien, T4 blijft toegang verschaffen tot gelijkvloers (balie kan langs 2 zijden functioneren)

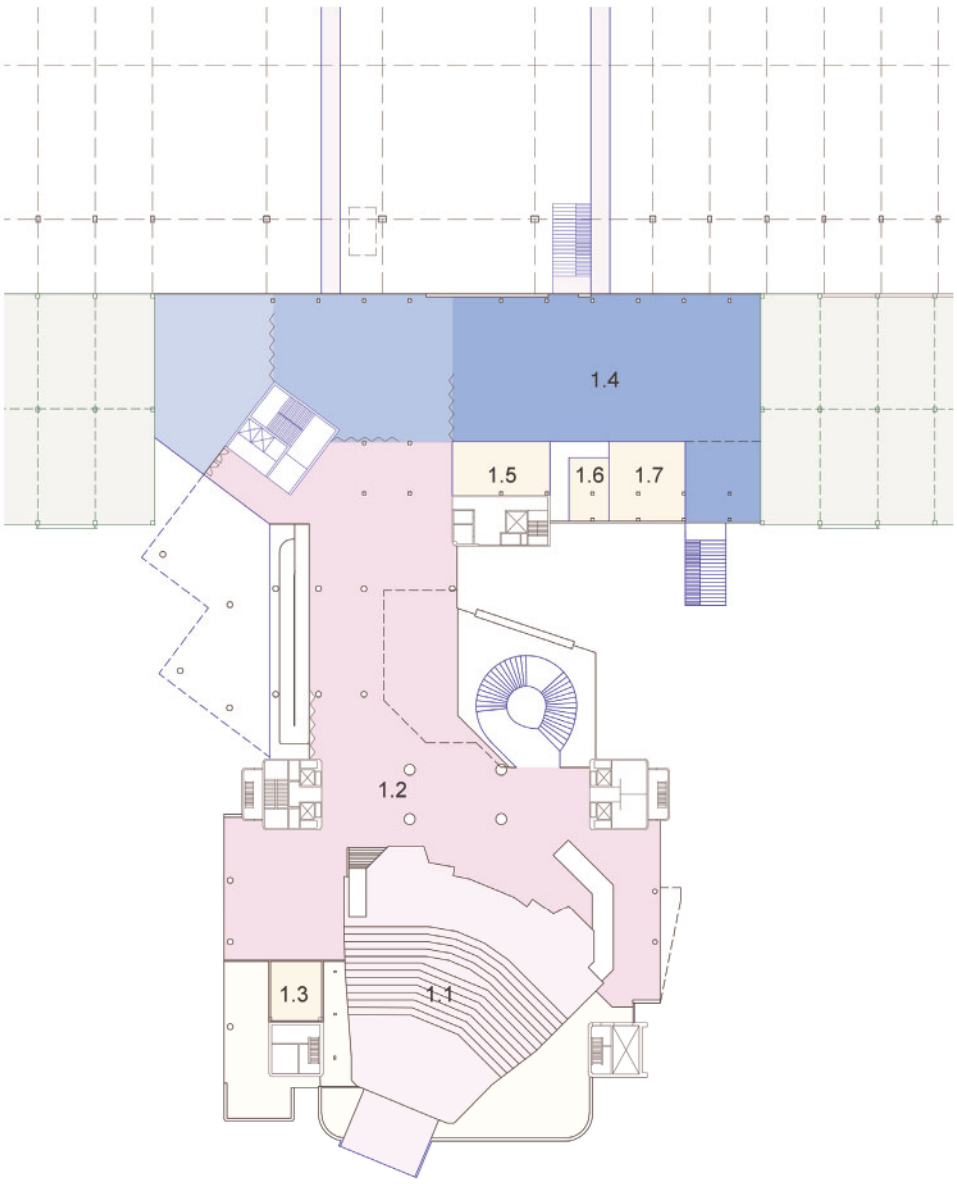

↥ Niveau +1 zet in op een gemaximaliseerde banketzaal (1.4), met connecties naar de serres, de Floraliënhal en het park.

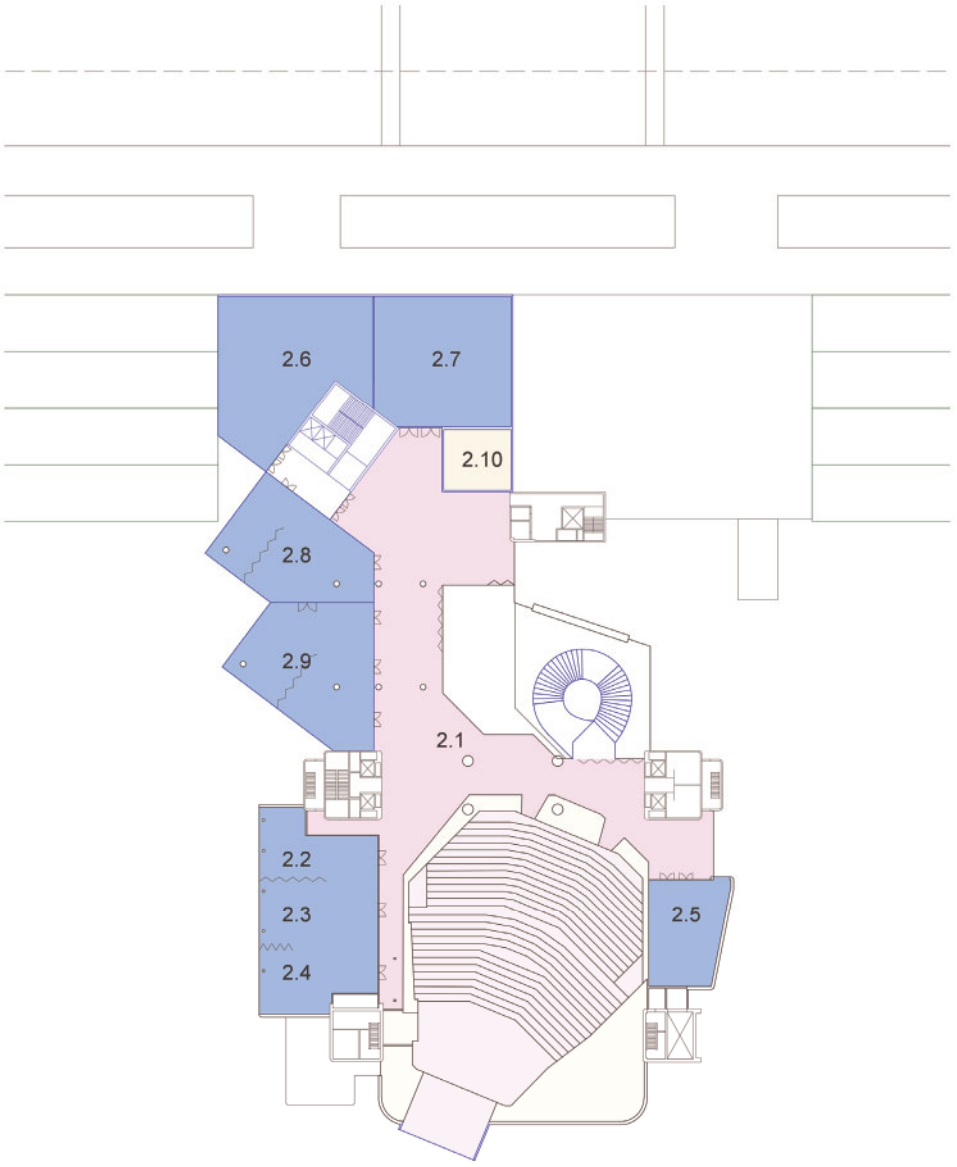

↥ Niveau +2 voorziet in het gros van de break-out rooms (2.2 – 2.9), efficiënt in elkaars nabijheid georganiseerd. Alsook een dubbelhoge break-out (2.7) met zenitaal licht.

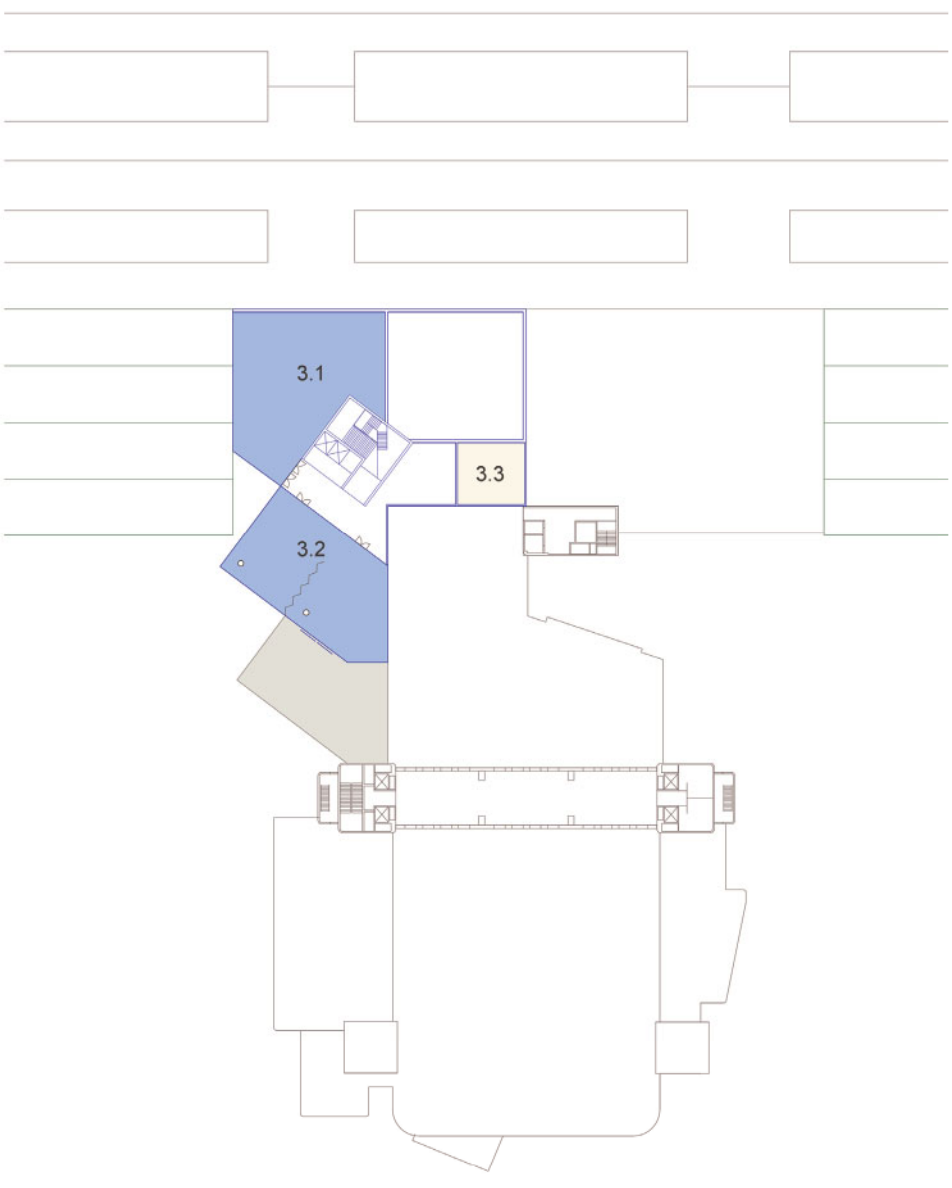

↥ Niveau +3 voorziet break-out rooms (3.1 – 3.2) met terrassen.

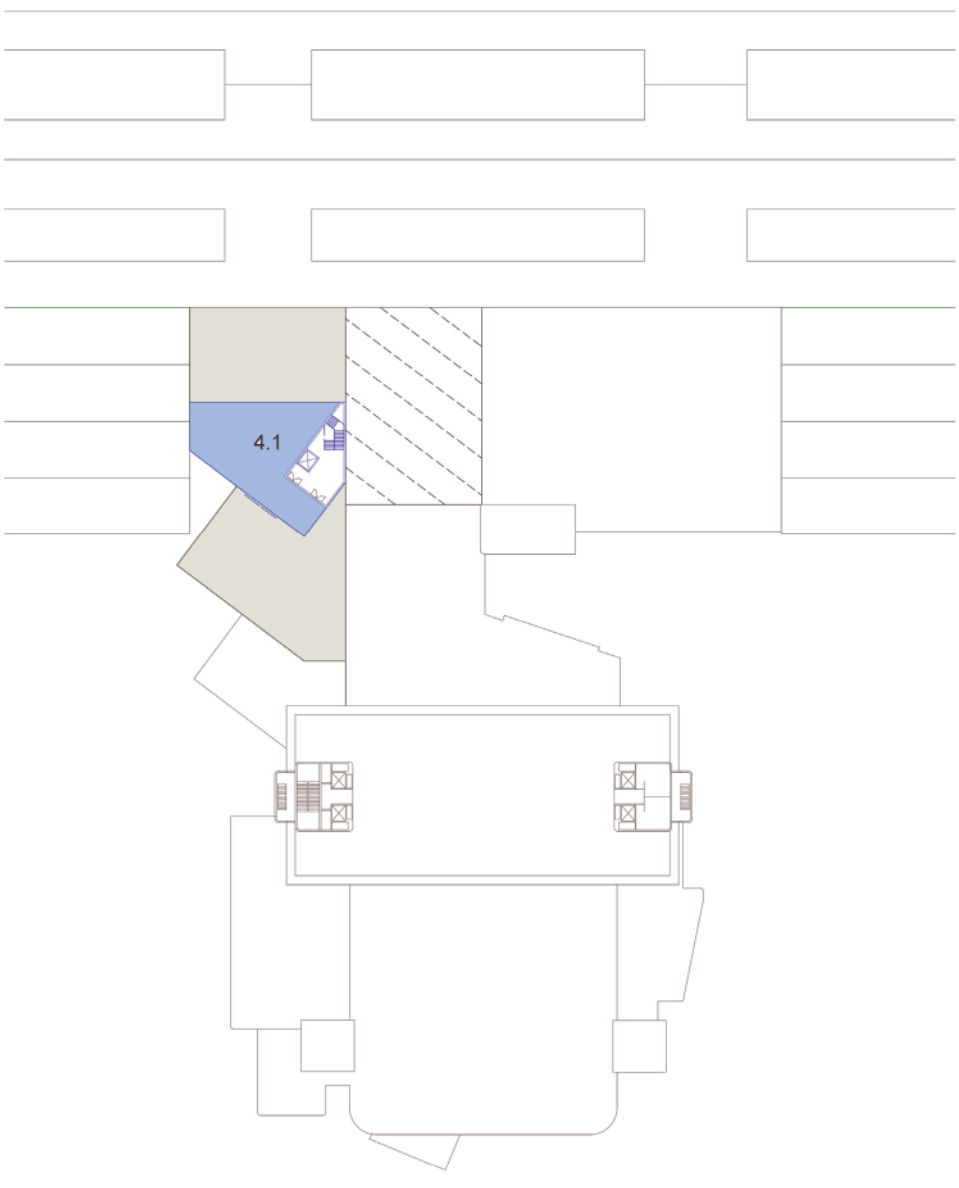

↥ Niveau +4 biedt een exclusieve panoramische break-out aan, met zicht op de Gentse binnenstad (4.1).

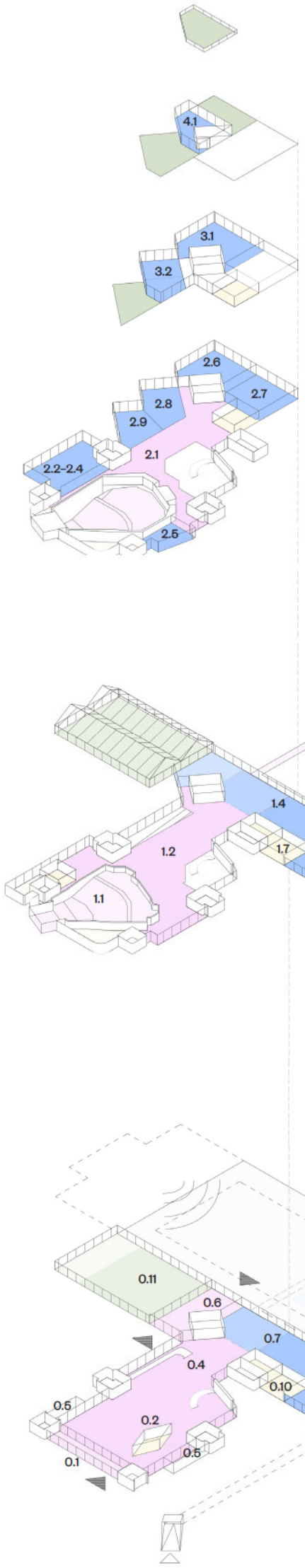

NIV. +5
Panoramisch terras

NIV. +4
Break-out panorama

NIV. +3
Break-out zalen
Terras met parkzicht

NIV. +2
Auditorium
Break-out zalen
Foyer

NIV. +1
Auditorium
Minneplein
Banketzaal
Connector + Kuipke platform

NIV. +0
Onthaal
Casinozaal
Artevelde Forum
Serre Café
Serre Orangerie
F-FORUM

NIV. -2
Logistiek

		BESTAANDE SITUATIE	NIEUWE SITUATIE	VERSCHIL
	TOTAAL EVENEMENTRUIMTE	8317 m²	9521 m²	+1204 m²
	TOTAAL BREAK-OUTRUIMTE	1834 m²	2602 m²	+768 m²
NIV. 0	**GELIJKVLOERSE VERDIEPING**			
0.1	inkom 1		223 m²	
0.2	balie + vestiaire		72 m²	
0.3	sanitair		72 m²	
0.4	Arteveldeforum	1600 m²	1980 m²	+380 m²
0.5	kantoren		211 m²	
0.6	inkom 2 (incl. balie en vestiaire)		330 m²	
0.7	Casinozaal	1492 m²	1300 m²	-192 m²
	• Casinozaal medium		880 m²	
	• Casinozaal large		1300 m²	
0.8	sanitair		86 m²	
0.9	bergruimte		45 m²	
0.10	satellietkeuken		103 m²	
0.11	Azaleaserre		1380 m²	
0.12	Orangerieserre		1380 m²	
	Pedro De Gantezaal	1600 m²		-1600 m²
0.13	F-FORUM		1420 m²	+1420 m²
NIV. 1	**EERSTE VERDIEPING**			
1.1	Auditorium	1600 m²	1600 m²	
1.2	Minneplein	625 m²	873 m²	+248 m²
1.3	sanitair		52 m²	
1.4	Banketzaal	990 m²	1600 m²	+610 m²
	• Banketzaal small		880 m²	
	• Banketzaal medium		1300 m²	
	• Banketzaal large		1600 m²	
1.5	sanitair		86 m²	
1.6	bergruimte		45 m²	
1.7	satellietkeuken		103 m²	
	Jan Van Eyckzaal	284 m²		-284 m²
	Hubert Van Eyckzaal	196 m²		-196 m²
	Van Der Goeszaal	196 m²		-196 m²
	Van Rysselberghezaal	446 m²		-446 m²
NIV. 2	**TWEEDE VERDIEPING**			
2.1	Foyer	410 m²	748 m²	+338 m²
2.2	Baekeland 1	133 m²	133 m²	
2.3	Baekeland 2	131 m²	131 m²	
2.4	Baekeland 3	126 m²	126 m²	
2.5	Bauwenszaal	142 m²	142 m²	
	Guislainzaal 1	72 m²		-72 m²
	Guislainzaal 2	68 m²		-68 m²
	Guislainzaal 3	40 m²		-40 m²
2.6	Break-out 1		360 m²	+360 m²
2.7	Break-out 2		320 m²	+320 m²
2.8	Break-out 3		245 m²	+245 m²
2.9	Break-out 4		290 m²	+290 m²
2.10	sanitair		80 m²	
NIV. 3	**DERDE VERDIEPING**			
3.1	Break-out 5		360 m²	+360 m²
3.2	Break-out 6		300 m²	+300 m²
3.3	sanitair		80 m²	
NIV. 4	**DAKVERDIEPING**			
4.1	Panorama Break-out		195 m²	+195 m²
NIV. -1	**LOGISTIEKE ONDERGROND**			
	totale oppervlakte		5845 m²	
	• centrale afvalruimte		250 m²	
	• opslag Floraliënhal		440 m²	
	• opslag ICC		450 m²	
	• groendienst		470 m²	
	• catering (duplex)		700 (1400) m²	
	• circulatie & evacuatie		1815 m²	
	• commercieel verhuurbaar		1720 m²	

FACTSHEETS ICC

- bestaande oppervlakten zijn gebaseerd op factsheets ICC
- nieuwe oppervlakten zijn relatief ten opzichte van bestaande gegevens voor een objectieve vergelijking
- bruto gemeten oppervlakten, exclusief circulatie tenzij anders vermeld
- oppervlakten voor nieuwe break-outs zijn inclusief bergruimte

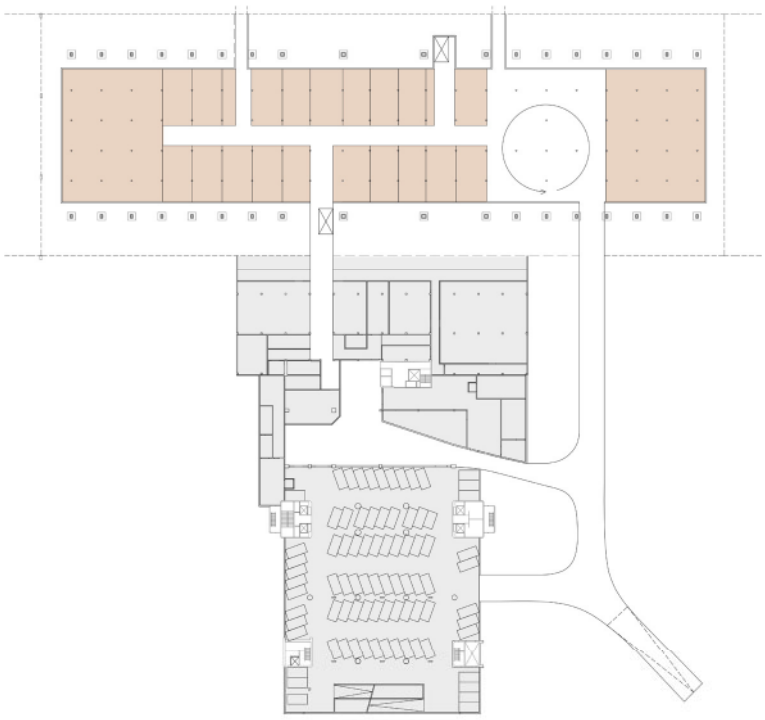

↧ Het ondergronds niveau onder de Floraliënhal biedt voldoende ruimte om (toekomstige) noden tot stockage te ledigen (ICC, Kuipke, S.M.A.K., grootkeuken, Groendienst, Floraliënhal, …)

Met ons ontwerpvoorstel wensen we ‘de Loper’ en ‘de Circuit Walk’ als landschappelijke concepten verder te versterken. Op die manier willen we ook mogelijke praktijken van *localhood* kansen bieden, zonder daarbij het gebruik of de uitkomst finaal vast te klikken. De verschillende identiteitsvolle plekken langsheen Circuit Walk / Loper kunnen via co-creatie verder ontwikkeld worden, om zo de gedeelde identiteit van dit uitzonderlijk park op de Blandijnberg te versterken.

De vier ‘hoektuinen’ rondom de Floraliënhal krijgen elk een eigen aangescherpte identiteit. Er is vooreerst de beschermde rozentuin, die aangehouden blijft. Op de locatie van de voormalige hal 6 stellen we een natuurlijk golvend sportlandschap voor, met een focus op baket/tennis en een avontuurlijk fietsparcours. Deze tuin ligt overigens in het verlengde van de studentenbuurt en sluit aan bij de infrastructuur die ’t Kuipke is. Zijde rozentuin stellen we voor het gelijkvloers van ’t Kuipke punctueel open te stellen naar het park, gebruikmakend van de reeds bestaande gevelopeningen en bar infrastructuur.

De twee andere hoektuinen van het park zullen hun hernieuwde identiteit verkrijgen dankzij de heractivering van de serres. In de Azalea serre wordt het ‘Café Citadel’ ondergebracht, de centrale Horeca plek van het Park. De serre zelf wordt voorzien van verticaal openschuivende poorten richting park en grote opendraaiende poorten naar de Floraliënhal. Zo zal een belangrijk deel van de Floraliënhal letterlijk groen kleuren. De zone voor de Rode Poort serre wordt substantieel vergroend en integraal deel van het park.

Verder wordt het parklandschap aangescherpt door een variante van het museumplein tussen het huidige S.M.A.K. en MSK. Het museumplein volgt daarbij de topografie van het park en wordt ingesneden door de bestaande vijver en parkhellingen. Aan de andere zijde van het gebouwencluster, in de buurt van de Casinokop, wordt er een beeldentuin voorzien.

Het groene karakter waar het ICC naar streeft moet ons inziens verkregen worden door de relatie met het park. Dit wil zeggen: inzetten op de heractivering van de serres, het doortrekken van het park tot aan de gevels van het ICC (bv. trap atrium), het openstellen van de belangrijste functies richting park (break-outs, banketzaal, casinozaal,…) en natuurlijk ook het voorzien van duurzame technieken.

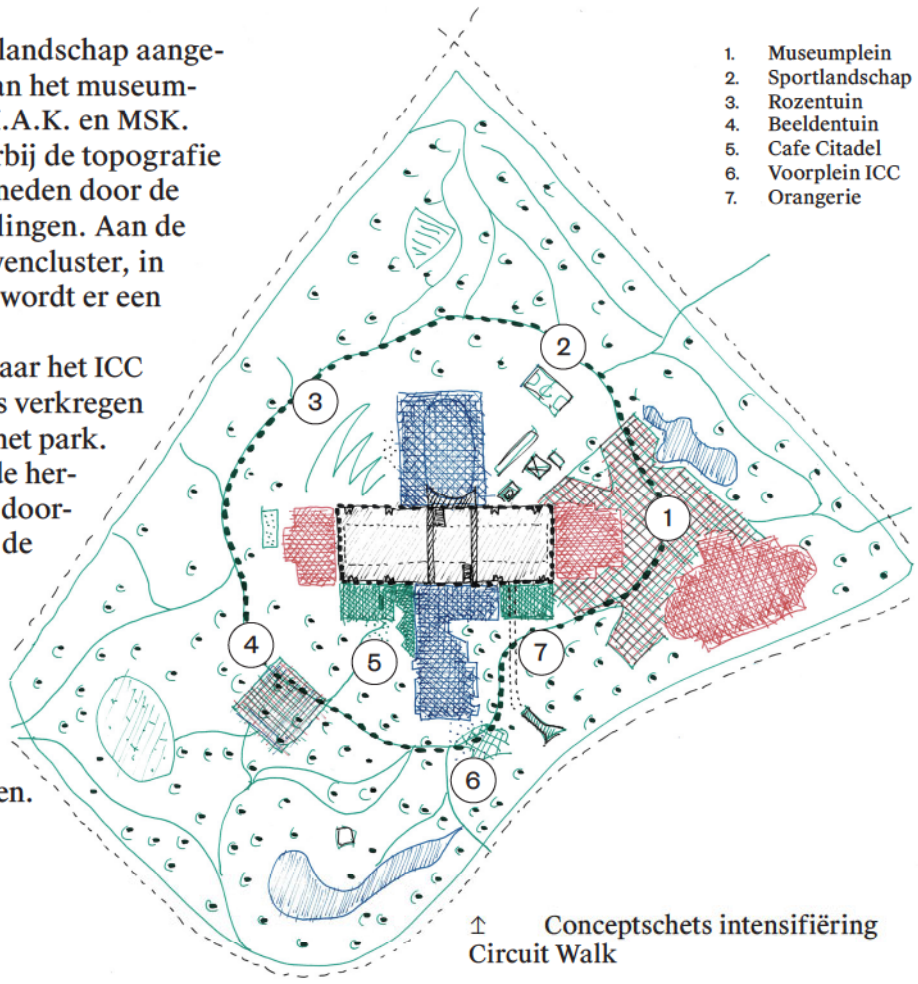

↥ Conceptschets intensifiëring Circuit Walk

↥ Circuit Walk met Beeldentuin. De verhoogde transparantie van ICC en serres verhoogt de mogelijkheid tot sociale controle.

8. RESTAURATIE

Als synthese kunnen we stellen dat de Floraliënhal haar ware aard niet mag loochenen. Het was bedacht als een tijdelijke serrestructuur voor een wereldtentoonstelling (1913), met de bedoeling om verscheept te worden richting Afrika en als station te worden heropgebouwd. Dat utilitaire recht voor de raapse karakter blijft een kwaliteit die we maximaal willen benadrukken. De Floraliënhal is niets minder dan een intelligente casco, een grootschalige witruimte die Gent – stad van Kennis en Cultuur – een ongeziene inzetbare ruimte kan verschaffen. De Floraliënhal is misschien wel beschermd als monument, in wezen is het de ultieme hedendaagse vrije ruimte. En het is precies dat karakter dat de toekomstige restau-ratie moet honoreren en versterken.

Gezien de onzekerheid van de budgettaire garantie voor de restauratie, alsook de (lange) tijdsspanne waarbinnen er tot restauratie zou kunnen overgegaan worden willen we drie posities voorstellen, evident nader te bespreken met Agentschap Onroerend Erfgoed.

Vooreerst hebben we samen met ons gespecialiseerd restauratiebureau de oefening gemaakt voor een volledige restauratie. De verschillende globale elementen van deze 'full option' vindt u hieronder verder uitgelegd. Financieel zou dit een budget van €15,7 mio vertegenwoordigen.

Vervolgens hebben we de 'medium' oefening gemaakt waarbij we een andere restauratievisie hanteren, met name het niet voorzien van een doorgedreven restauratie van de staalstructuur. Het gaat hem in dit scenario eerder om een oefening in doorgedreven nazicht. Deze piste zal ook een gevolg hebben voor de afwerking van de buitenschil aan de binnenzijde (buitenmuren in metselwerk en betonnen draagstructuur). Er kan bijkomend gerekend worden op een daling in prijs van de stellingen, aangezien deze korter moeten geplaatst worden. De buitenschil dient hoe dan ook wind- en waterdicht te worden gemaakt. Finacieel betekent dit een budget van ca. €11 mio.

Tot slot is er de aanname en suggestie 'light', waarbij we wel kunnen garanderen dat de Floraliënhal toegankelijk wordt voor publiek, zonder reeds in te zetten op verregaande restauratieopties. Deze versie kan vooral de kans bieden om de Floraliënhal snel inzetbaar te maken. Financieel betekent dit ca. €6 mio.

Hieronder noteren we enkele overkoepelende opties voor de reastauratie. Daarbij wordt er uitgegaan dat werken met een impact op de ondergrond een minimaal effect op de archeologie beogen. Zo wordt er voor de toegang tot de logistieke ondergrond een zone gereserveerd waar in het verleden reeds ondergrondse ingrepen werden uitgevoerd. Van hieruit worden beperkte doorbrekingen gemaakt in restanten van bastion 3 en in restanten van het hoofdgebouw met colonnade van de Provinciale tentoonstelling van Oost-Vlaanderen uit 1899. Deze inplanting vormt geen obstructie voor de geplande omgevingsaanleg (cfr. Artdeco tuin ICC-as).

1. ONDERZOEKEN

Alle ingrepen worden voorafgegaan door een exhaustief archeologisch vooronderzoek en een kleur- en materiaal technisch onderzoek. Binnen het grondvolume van de middenbeuk kunnen relicten voorkomen van de centrale kazerne van de 19e-eeuwse Hollandse Citadel, van het hoofdgebouw met colonnade van de Provinciale tentoonstelling van Oost-Vlaanderen uit 1899, tot post-middeleeuwse relicten. Onder meer het pleisterwerk, het schrijnwerk, de structuurelementen in staal en beton, de funderingen, de afwerkingslagen, de detaillering van het dak, de oorspronkelijke dakwaterevacuatie en een asbestinventaris worden grondig onderzocht teneinde de restauratie-opties te kunnen bepalen.

2. GEVELS MET HOGE ERFGOEDWAARDE

Het oorspronkelijke geveluitzicht en de authentieke verticale ritmiek worden hersteld daar waar deze verdwenen zijn. Dit omvat onder meer het verwijderen van de storende elementen (okselvolume Kuipke / Floraliënhal) en de betonnen portieken van voormalige hal 6. Hierna volgt de afgewogen restauratie van het gevelmetselwerk, reinigingswerken, binnen- en buiten pleisterwerken en schilderwerken. Vervolgens wordt een reconstructie voorzien van de originele houten dubbel poorten. Er dienen geen bijkomende

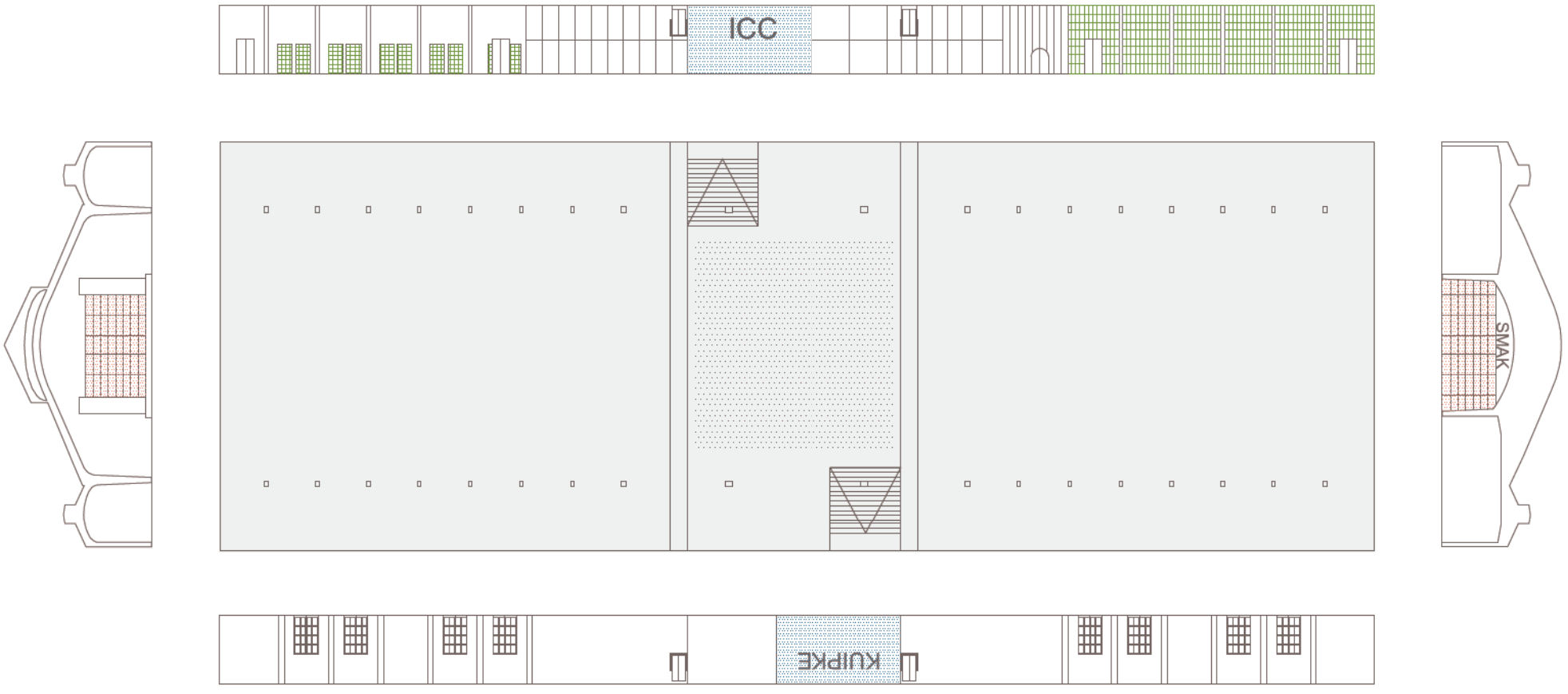

↥ Het vernieuwd gevelensemble binnenzijde Floraliënhal (gespiegelde kopgevels, opengewerkte serregevels en gespiegelde centrale gevels).

↥ Floraliënhal met doorgangen naar ICC, panoramisch dakterras, Cafe Citadel, S.M.A.K., 't Kuipke

gevelopeningen gemaakt te worden. Echter, gezien het merendeel van de oorspronkelijke geveldoorbrekingen in de overige binnen- en buitengevels verdwenen zijn, worden in die gevels nieuwe composities gemaakt die de aanwezige dragende structuur respecteren. Ter hoogte van het ICC en 't Kuipke worden genereuze connecties mogelijk met de Floraliënhal. Uiteindelijke gevelconcepten zullen uitgebreid afgetoetst worden met Agentschap Onroerend Erfgoed. De serres en hun oorspronkelijke ritmiek zullen links en rechts van het ICC zichten en doorgangen naar het park mogelijk maken. De twee kopgevels van de Floraliënhal mogen vlotte doorgangen/doorzichten naar het park niet hinderen.

Alle gevelindelingen en eventuele drempels respecteren de principes van integrale toegankelijkheid.

3. BESTAANDE ELEMENTEN CONSOLIDEREN

Na de gedeeltelijke afbraak van de zuidelijke gevels (Azalea Hal en RodePpoort: dit zijn losstaande structuren die geen impact hebben op de stabiliteit van de staalstructuur), volgt de afgewogen restauratie en versterking van de bestaande structuurelementen in beton en metselwerk (o.m. gemetselde kettingmuren) en en de evenzeer afgewogen restauratie van de staalstructuur (met een onderscheid in behandeling tussen geklonken staal en staal met bouten en moeren). De constructie van de logistieke ondergrond zal de bestaande constructie bijkomend verstevigen.

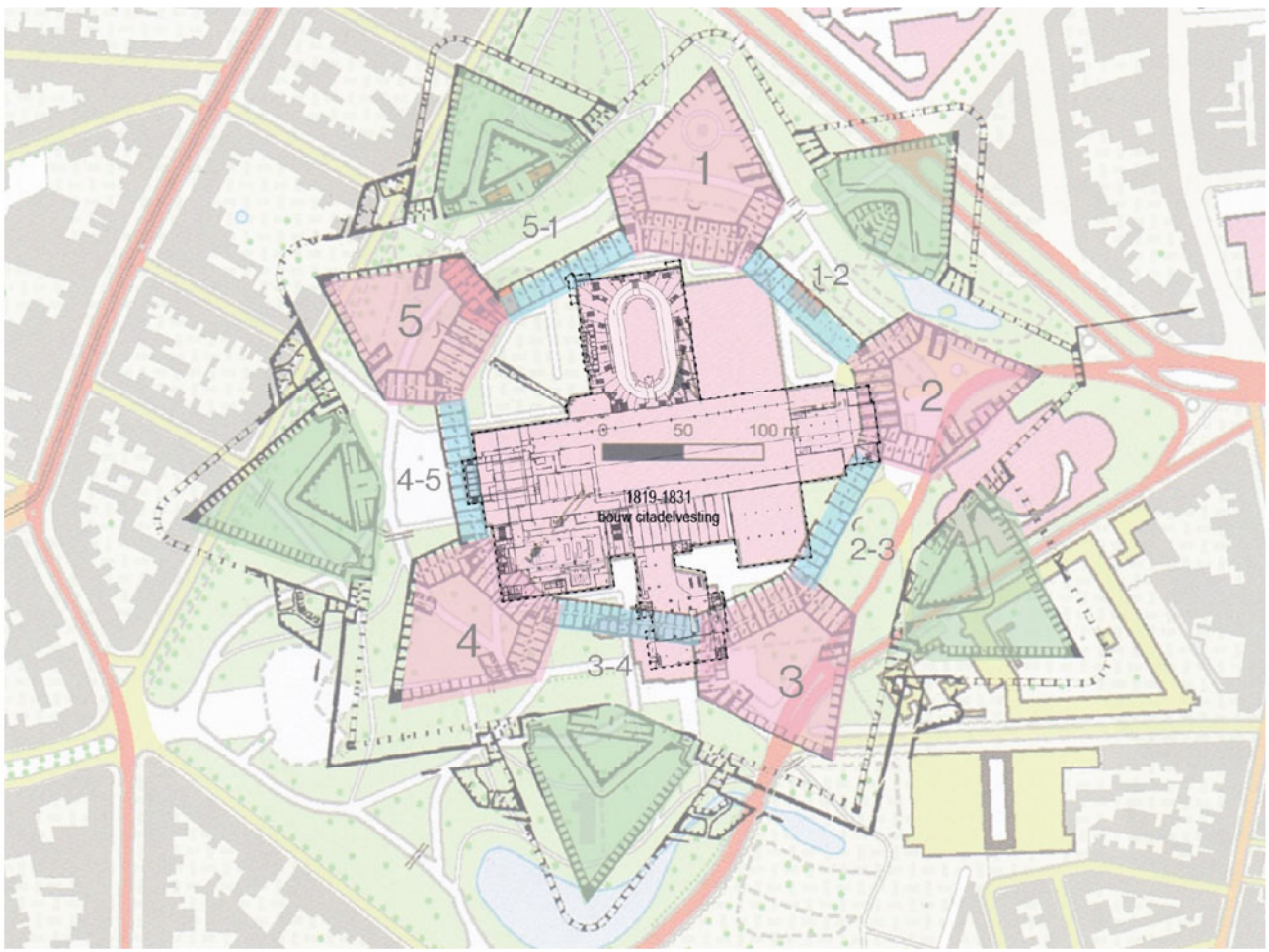

4. DAKAFWERKING

De mogelijke vernieuwing van de dakbedekking en dakschrijnwerk, met behoud van de huidige dakvorm. Deze werken omvatten ook het duurzaam vernieuwen van alle aansluitingen met de omliggende volumes. Een volledige vernieuwing van de waterevacuatie en voorzien in een maximale opvang en hergebruik van het hemelwater, conform de overige daken van het ICC.

5. OPTIMALISATIE TOEGANKELIJKHEID ONDERHOUD

Het plaatsen van twee dakluiken en een centrale loopbrug i.f.v. toekomstig onderhoud, inspecties en technieken.

We willen het behoud van de twee serres zijde ICC verder bepleiten. Niet in het minst om de oorspronkelijke symmetrie van het origineel plan uit 1913 te versterken. Samen met Agentschap Onroerend Erfgoed dient bekeken te worden welke strategie we het best kunnen toepassen m.b.t. het restaureren van de serre structuren.

Door de nodige reorganisatie van het ICC grotendeels te beperken tot de enveloppe van het ICC, en dus het niet-gebruik van de Casinokop voor het ICC, kunnen we dure en onnodige passerelles in de zijbeuken van de Floraliënhal vermijden, wat een sterke troef is ten aanzien van het oorspronkelijk karakter van de hal.

9. CASINOKOP, EEN CONCEPTUELE PRECISERING

De opening die het ICC heeft gecreëerd – via de subsidie Toerisme Vlaanderen – is van cruciaal belang voor het welslagen van de Citadelsite. Aanvullend moeten we vaststellen dat er zich rond de Floraliënhal bijkomende uitdagingen voordoen.
We denken daarbij in het bijzonder aan de Casinokop en hoe we hiervoor een maximale publieksbestemming kunnen garanderen. Een ander niet te onderschatten euvel is de vraag van het S.M.A.K. om op zijn huidige locatie een nieuw museum (80 mio euro) te realiseren. De zoekenveloppe die uit de verkennende studie weerhouden werd, toont perfect hoe problematisch de situatie is. Het realiseren van een museumgebouw drie keer zo groot als het huidige S.M.A.K. verplettert simpelweg de andere gebouwen in en rond het park. Rekening houdend met de vraag om de footprint van het Citadel gebouwencluster niet wezenlijk te vergroten is deze optie weinig geloofwaardig. Het was dan ook met die fundamentele vragen dat we eind februari 2019 een overleg hebben aangevraagd met het S.M.A.K., meer bepaald met Artistiek Directeur Philippe Van Cauteren, Directeur Collectie Iris Paschalidis en Technische Directeur Bjorn Heyzak. Om het ICC zo goed mogelijk te kunnen dienen moeten we immers weten wat er bij de buren speelt.

foto: Mathieu Hupperts

↥ Huidige staat Casinokop (2019)

Sinds 15 jaar wenst Philippe Van Cauteren te beschikken over een permanente collectie opstelling voor 500 werken. Qua bruikbare oppervlakte vraagt dit ca. 4.000 m², of 6.000 m² met toebehorende functies. Opvallend genoeg komt een dergelijke oppervlakte nagenoeg overeen met het volume van de Casinokop, mits intelligent schakelen. Geen enkel van de verkennende studies had de Casinokop als mogelijke locatie voorgesteld, dus leek het ons opportuun deze aanname met het S.M.A.K. af te toetsen. Alledrie de gesprekspartners reageerden enthousiast op de speculatie om in de Casinokop de permanente collectie van het S.M.A.K. onder te brengen. Een collectie die gratis bezocht zou kunnen worden, naar analogie met andere belangrijke internationale musea. Tijdens een tweede ontmoeting, 28 maart 2019, suggereerde Philippe Van Cauteren eenzelfde oefening voor het MSK te maken, en het huidige volledig gerestaureerde MSK gebouw te reserveren voor het tonen van de permanente MSK collectie (evenzeer gratis te bezoeken). Voor de tijdelijke tentoonstellingen van zowel het S.M.A.K als het MSK zou het huidige S.M.A.K. een onderkomen kunnen bieden (betalende tentoonstellingen). In dat geval zou het huidige S.M.A.K. een technische upgrade benodigen, zeker indien het bijvoorbeeld kleppers als de toekomstige Van Eyck tentoonstelling zou willen tonen. Het huidige S.M.AK. kan bijgevolg als een scharniergebouw functioneren, waarbinnen zowel MSK als S.M.A.K. samen en/of apart kunnen werken. Deze piste werd vervolgens op 22 mei 2019 afgetoetst bij MSK Directeur a.i. Dr. Cathérine Verleysen, dewelke zeer geïnteresseerd reageerde.

De voorlopige conclusie zijnde: dat een waardevol publiek alternatief voor de Casinokop kan voorzien worden, het S.M.A.K. veel meer dan vandaag de Citadelsite zou kunnen helpen opladen en het ICC qua profilering hier dankbaar gebruik van kan maken. Een bijkomende bonus is dat een S.M.AK. in de Casinokop realiseren geen €80 mio zou kosten, veeleer €22 mio (met inbegrip van gedeeltelijke overname van het ondergronds logistiek volume als depot). Het technisch upgraden van het bestaande S.M.AK. om kwaliteitsvolle tijdelijke toptentoonstellingen te tonen zou ca. € 3 mio kosten. Dus voor € 25 mio zouden er heel wat winsten kunnen geboekt worden, en zouden 'Loper' alsook de 'Circuit Walk' op een spannende wijze verder opgeladen worden. Het feit dat het S.M.A.K. tijdens de werken aan de Casinokop open kan blijven is evenzeer een sterke plus. De radicale keuze om S.M.A.K. en MSK te verbinden met de andere park partners garandeert daarenboven de ontwikkeling van een nieuwe museumtypologie, een die internationaal zijn gelijke niet kent.

Als ontwerpteam hebben we bewust tijd geïnvesteerd in dit speculatief scenario, net omdat we het belangrijk vinden om zowel voor het ICC als voor het Citadelpark een sterke optie neer te leggen. Een optie waarbij iedereen wint – dankzij elkaar – en de Floraliënhal een werkelijke kans maakt om op een inclusieve wijze ontsloten te worden. In onderhavig scenario zouden ICC, S.M.A.K. en MSK geen afwezige buren meer zijn, maar echte betrokken partners rond een unieke witruimte in het park.

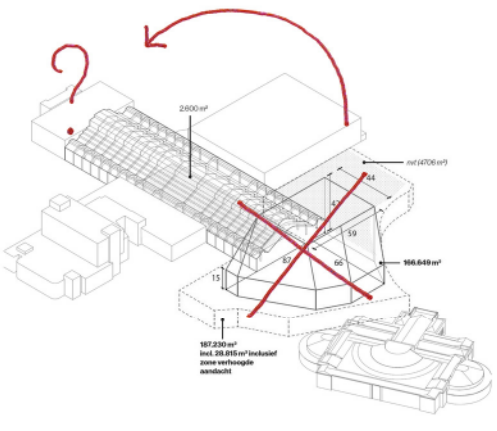

↥ S.M.A.K. geïntegreerd in gebouwencluster vs. waterhoofd-scenario

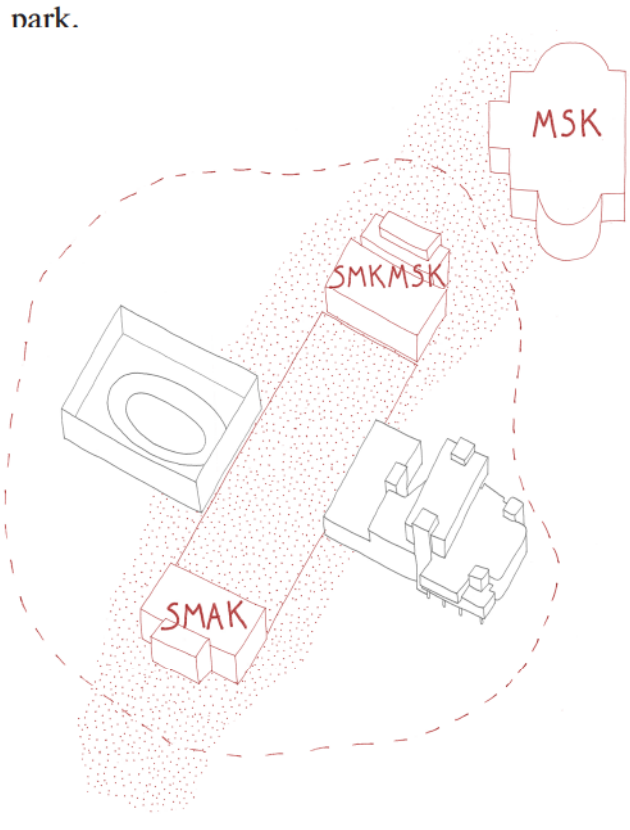

↥ Een versterkte Loper en Circuit Walk

Van een opstropping in het park naar een schakel in datzelfde park. Van besloten wereld naar een kruispunt van stadsontmoetingen. Van betonnen moloch naar een glorend *Urban Green House*. Zo is het dat het ICC zich ontvouwt.

Ontvouwen betekent letterlijk ontplooien. Het is ontwikkelen en spreiden. Openvouwen. Iets toelichten, uit de doeken doen of uiteenzetten. Verklaren ook. Ophelderen. Duiden of expliciteren. Ontvouwen is uitslaan. Het is opengaan.

Dat is wat het ICC doet. Dat is wat er in het ICC gebeurt. Voor park en stad een zuurstofruimte. Vol van geschiedenis. En toekomst. Een herijkingspunt. Een pauw die opnieuw zijn veren opzet. En dag en nacht een baken biedt.